R.478553

Eximii in ſacra pagina doctoris iohannis de gerſonno/ ec
cleſie pariſieñ quondã cãcellarii digniſſimi/ tractatꝰ de pol
lutione nocturna . an ĩpediat celebrãtẽ/an nõ : ĩcipit feliciter

Prologus

Dubitatũ eſt apud me frequẽter / et diu / preſertim
poſt ſuſceptũ ſacerdotiũ : ſi q̃s nocturno pollutꝰ
ſomnio a celebrãdo miſſam ceſſare deberet. Exper
tus ſũ ſimiliter multos/ preſ̃tim religioſos/ et no/
uiſſime quoſdã pre ceteris tali dubitatõis ſcrupulo non parũ
turbatos : dũ ex vna parte eos ad celebrandũ trahit deuotio
ex altera timor offenſe reprimit . Tandẽ effectus ſup hac re
certior tum ex doctoꝝ ſacroꝝ lectione . tũ exptoꝝ et virtuoſo
rũ ꝯſultatione / et exẽplo / tum poſtremo ex ipſa rationis / ⁊
expimẽtalis cognitionis atteſtatione ĩductus ſum : ut cõſide
rationes aliquas breues / et non prorſus inutiles ſup hac cele
brationis materia ꝯponerẽ : eas iudicio melius / et ſincerius
ſapientiũ ſupponẽdo. ¶ Conſiderationũ huiuſmodi quedam
erũt acceſſorie / ⁊ quedã per directũ reſpõſiue. ¶ Precor aũt
dari veniã : ſi forſan ĩpurius loquendũ erit : qm̃ morbus ta/
lis eſt : ꝙ vix aliter detegi / vix pulcrioribꝫ medicamentis ſa
nari poteſt. ¶ Conſideratio prima.

Nullus habet certitudinẽ euidentẽ abſq̃ dei reuelatio
ne ſpeciali : ꝙ ſit ſufficiẽter diſpoſitus et dignus ad
celebrãda miſſe miſteria . Patet quia tunc poſſet ali/
quis euidẽter cognoſcere ſe eſſe in grã gratũ faciẽte . et ꝙ ſuf
ficiẽter facit quidq̃d reqritur : ad hoc ꝙ deus ſibi grãm hãc
ĩfuderit . q̃d inſup nullũ poſuit obicem ex parte aliqua ad hu
iuſmodi gratie ſuſceptionẽ. Deniq̃ ſciret euidẽter : ꝙ rite cõ
ſtitutus eſt ſacerdos ad habendũ poteſtatẽ nullatenus impedi
tam . et ſimilia multa . q̃ ſunt pure ꝯtingẽtia / ⁊ que ſciri non
poſſunt ĩfallibiliter abſq̃ dei reuelatione ſpeciali . Preterea
q̃s neſciat poſſe fieri / ut homo detur in reprobũ ſenſũ ex de/
meritis p̃cedentibꝫ : ut nõ videat peccata ſua et ita nichil ſibi

coſcius ſit? non tñ ĩ hoc eſt iuſtificatus ꝓut apl'ꝰ formidando
teſtatur. Forſan eſt talis ꝯparatus ipſi aman ſupbo. q̃ ad cõ
uiuium heſter venit reputãs hoc ſibi ad honorẽ eſſe pcipuũ
q̃d ſibi erat ad ſuſpendium. Quis ſcit ſi auditurus eſt: amice
quomodo huc ĩtraſti nõ habẽs veſtẽ nupcialẽ? forſan deniq3
talis ãnumeratus eſt inter illos de q̃b3 ꝓpheta nõ tam impre
catiue q̃ prenũciatiue dixit. fiat mẽſa eoꝝ corã ipſis ĩ laqueũ/
et ĩ retributões ⁊ in ſcãdalũ. Obſcurẽtur oculi eoꝝ ne videãt
⁊ dorſum eoꝝ ſp ĩcurua. Effunde ſup eos iram tuã. et furor
ire tue cõprehendat eos. Fiat habitatio eoꝝ deſerta. et in ta
bernaculis eoꝝ nõ ſit qui ĩhabitet. Videtis q̃ extimeſcẽda ſen
tencia/ ſi miſtico ſẽſu vtimur ꝯtra quoſdã ad ſacrã eukariſtie
menſã accedẽtes ĩdicitur. preſ̃tim cũ dicitur obſcurẽtur ocu
li eoꝝ ne videãt. Et ꝯformiter ad illõ aplꝰus ĩtonat ⁊ minatur
talib3. Qui ĩdigne (inquit) manducat / et bibit: iudiciũ ſibi
manducat et bibit. Et rurſus. propter hoc inter vos multi
imbecilles et dormiunt multi. hec imbecillitas et hec dormi/
tio magis ad animã q̃ ad corpus referẽdas eſſe puto. Cõſtat
autem: q̃ hec omnia certitudinem euidentie tollũt ab aliquo
ſuper ſua ad celebrandum dignitate.

Conſideratio ſecunda.

Ad digne celebrãdũ/ ⁊ abſq3 temeraria preſũptiõe/ et
ĩputabilitate ad nouũ pctm̃: nõ req̃ritur talis euidẽ
tie certitudo ſup celebrãtis dignitate. Patet q2 nullꝰ
tũc q̃tũcũq3 iuſtus ⁊ purus deberet celebrare. nec hoc poſſet
abſq3 diſcrimine ſi ei nõ fieret reuelatio ſpecialis. Sufficit er
go certitudo talis: qualẽ in materia morali conſueuimus ex/
petere/ ⁊ cape. q̃ certitudo poteſt appellari certitudo moralis
aut ciuilis ſicut prudẽter loq̃batur philozophꝰ pmõ ethicorũ
c. tercio. dicẽs diſciplinati enĩ eſt iuriũ certitudinẽ inquirere
ſcd̃m vnũq̃dq3 genus: inq̃tũ natura recipit. Ad hãc certitu
dinẽ moralẽ ſufficit ut plurimũ: q̃ hõ accedẽs ad miſſã diſcuſ
ſerit ꝯſcientiã ſuã: ſicut feciſſet ꝓ magna re lucrãda/aut incõ

modo graui euitãdo. Et ꝙ nõ ſit ſibi ɔſcius poſt hãc diſcuſſio
nẽ de pctõ mortali. aut de ꝓpoſito peccandi mortaliter. Qd
inſup nõ cognoſcat ſe aliud ipedimentũ legitimũ ꝑ excõmuni
cationẽ / aut irregularitatẽ habere. Cõſentio itaqȝ in hoc cũ
durando iiii. ſente. di. iiii. q. iiii. ꝙ talis etiam ſi eſſet ĩ pctõ
mortali neſciẽter: nec de eo expreſſam ageret cõfeſſionem: re
portaret vnũ e duobȝ. aut ſibi remitteretur tale peccatũ vir/
tute ſacramẽti. etiã qꝛ videtur facere quod in ſe eſt ad eius de
lectionem. non enĩ deus reqrit vltra poſſe. Aut fieret ſibi diui
nitus illuſtratio / ⁊ recognitio ſui pcti: q̃tenꝰ ꝑ penitẽtiã illd
dilueret. queadmodũ multis ɔtingere ꝓbatiſſimũ eſt. q̃ iicio
ſui ſacerdocii dũ celebratione cõtinuant: in rememoratõnem
redeunt plurimoꝝ / et occultiſſimoꝝ pctõꝝ. Similẽ inueniũt
grãm illi: q̃ nouiter ad frugẽ melioris vite toto corde ſe pre
parãt. Porro talia pctã ĩ recordationẽ venientia ex irradia/
tione ſupioris luĩs in profunda abiſſo aĩe non ideo tales ɔfite
ri tenẽtur: ꝙ non prius deleta eſſe potuerũt modo predicto:
Sed fit hoc ad obediendũ precepto de ɔfitendo ſemel qdlibet
pctm̃ noſtrũ: quod ⁊ intelligitur dũ diſtincte cognoſcimꝰ

Conſideratio tercia.

Non oĩs ſcrupulus / aut dubitatio de pctõ mortali / ne
qȝ oĩs ĩdeuotio / aut deordinatio / aut nõ attẽcio impe
diũt de neceſſitate celebratõis dignitatẽ. Patet qꝛ cer
titudo moralis (qualẽ p̃diximꝰ ſufficere) ɔpatitur ſecũ vacil
lationẽ q̃dã animi / aut heſitationẽ / vl' ſuſpicionẽ / ſeu ſcrupl'os
ꝙ hõ nõ ſit ſufficiẽter diſpoſitus: aut ꝙ ĩpedimẽto aliquo li/
gatus eſt. Cõpatitur etiã deordĩationẽ aliquã: preſtim viriũ
ĩferioꝝ / ⁊ legis tyrãnice mẽbroꝝ. que non eſt ſepe ſubdita no
ſtre poſſibilitati. Ex qua cauſatur ĩdeuotio q̃dã: quã nõ ple
na / ⁊ actualis ſꝑ attencio ɔſequuntur. nec obinde peccato ma/
culari neceſſe eſt. Et ſi quis ꝓpoſuerit: ꝙ dubitãs de aliquo
an ſit illicitũ: ⁊ ſtante dubio illd agẽs peccat: qꝛ ſe diſcrimini
ſciẽter obiicit. Reſpõdeo cum dño guillermo antiſiodorenſi.

Regulam hanc magiſtralē intelligendam eſſe de dubio tali /
qđ eſt vehemēs / et magis / aut ſaltē eque inducit mentē crede
re : quod eſt mortaliter illicitū / ſicut quod eſt licitū . Secus
eſt vbi mēs plus īclinatur et iudicat qđ eſt licitū ꝙ illicitum.
Quāuis nō habeat vſqʒquaqʒ certitudinē euidētem / aut fixā
quia nec hoc ipm reqritur. Sūt itaqʒ nōnulli et plures / q̄ for
tis ſunt fātaſie . qui preterea ſepe trepidāt timore / vbi iudi
cant nō eſſe timendū ¶ Tales debēt inniti ꝯſilio ſupioꝝ ⁊ pru
dentū. et cōtra talem ipſoꝝ vacillationē audacter opari. Sic
enī pleꝛqʒ vincetur ⁊ abibit. Qui vero renuit credere ſupioꝝ
⁊ prudentū ꝯſilio / ad tales ſcrupulos deponendū et agendū /
ꝯtra eos : errat multipliciter ¶ Primo ꝑ ſupbiā ⁊ arrogātiā /
preponēdo iudiciū ſuū / ⁊ prudentiā alioꝝ iudicio . Rurſus ta
lis vix / aut nūꝙ deuotionē habebit ſolidā / nec pacē ꝯſcientie
a talibʒ . ac ꝑinde carebit locus aīe ſue hoſpite illo / de quo ꝓ
pheta dicit ꝙ ī pace factus eſt locus eius . Dicūt doctores ali
qui / quibʒ aſſentio : ꝙ aliquādo non eſt tam meritoriū crede
re / ſicut velle credere . nec dolere ſenſualiter / de peccatis / ſi
cut velle dolere / ⁊ nō poſſe . deſideriū paupum exaudiuit de
us (inq̄t propheta) preparationē cordis eoꝝ audiuit auris tua
⁊ cetera . Deus itaqʒ iudicat nos / ⁊ noſtra ſcđm ſupioris ra
tionis arbitriū / volūtatem / et iudiciū et nō ſcđm ea q̄ nobis
īuitis atqʒ ꝯtranitentibʒ porcio ſenſualitatis īferior aduehit
et producit . qualia ſūt volubilitas ymaginationū ⁊ fantaſia
rū ſtimulus inſup carnis illecebroſus ⁊ vindicatiuus . Vacil
lationes preterea timide et īcerte ſup agēdis / aut ſup eis cre
dēdis : q̄ noſtris nequaꝙ ſenſibʒ attingimus / ⁊ ſimilia. Deci
piūtur ī hoc multi ex ſimplicibʒ / diſtinguere neſciētes īter ea
q̄ porcio aīe ſupior agit ꝑ ꝯſenſum : ⁊ ea q̄ porcio īferior pati
tur abſqʒ ſupioris aſſēſu. Darēt idcirco ſepe aliis ſalubre cō
ſiliū / q̄ neſciūt illud preſtare ſibi. Quare ſic? certe ob turbam
hāc paſſionū ſimul irruentiū tumultuantē ⁊ rixantē. Quo cir
ca memorandū eſt beati bernardi ſup hac re cōſiliū . Erat ex

diſcipulis eius q̄dam tātis inq̄etatus ſcrupulis / ut ad celebrā dū nullo pacto auderet accedere. Dicit ei deuot⁹ ⁊ circunſpectus bernardus / poſtquā hoc accepit. Uade frater: ⁊ in fide mea celebres. Obediuit diſcipulus. ⁊ ſcrupul⁹ ille oīs perpetuo diſceſſit. Laudāda proſus / ⁊ imitāda tam illius pr̄is īduſtrioſa fiducia: q̄ iſtius fratris fidelis obediētia. ¶ Diceret aliq̄s ex ſimplicioribꝫ. Utinā talis michi eſſet abbas / aut prior: qualis erat btūs bernardus. credere faciliter imperanti. Nūc vero dū ſupioris mei paruā ſapientiā īſpicio: nō audeo meā ꝯſcientiam ⁊ ſalutē ſue fidei tali pacto ꝯmittere. q̄ſquis ita dicis ⁊ ſapis: erras et deſipis. Nō ei ꝯmiſiſti te / et ſalutē tuā in manus hoīs: qꝛ prudēs eſt / et plurimū lrāt⁹ / aut deuotus: ſꝫ qꝛ tibi eſt ſcd̄m regularē inſtitutionē prepoſitus et prelatus. Quāobrem obedias ſibi nō ut hoī: ſed ut deo iubēti. Si tū nō ꝯtra deū. et ſepe tāto erit obediētia tua placentior deo / tibiqꝫ fructuoſior: q̄to eſt īdignior ille cui ꝓpter deum ſubici nō refugis. Caueas ad extremū nedū q̄ris ſecuritatē / nec illā adipiſcaris: ī graue ruas diiudicatōis ⁊ p̄ſūptionis foueam. ¶ Cōſideratio quarta.

Contigit ut poſſit aliquis eodē tempore ad celebrationem laudabiliter accedere: poſſet nichilomin⁹ tunc ab eadem laudabiliter abſtinere. quo caſu primū laudabilius eſt de ſe: q̄ ſcd̄m. Patet pria pars quando aliq̄s eſt ſine conſcientia peccati mortalis / aut alio impedimento: et non eſt obligatus ex officio / vel aliter celebrare: tunc habet vtrūqꝫ in ſua ptāte facere licenter / atqꝫ laudabiliter. ut vel cū centurione dicat. Dn̄e non ſum dign⁹. ⁊ cetera. vel zacheo dum fidenter iuitet. Scdam partem probo cum durādo. iiii. ſentenciarꝫ di. xii. q. vi. Celebratio quippe eſt de pſe opus bonum. Abſtinere aūt ab ea ſi ſit bonum: magis eſt ī ordine ad indeuotionē ſuſcipientis / q̄ de perſe. Rurſus celebratio habet efficaciam magnā ex virtute operis operati. propter quā nō tantūdem valet voluntas ſola celebrandi: ſicut ipſa volūtas

actu celebrās. Addit itaq3 opus hoc exterius aliqͦd bonitatis
ad bonitatem volūtatis ꝓpter meritū paſſionis chriſti. pro
pterea dici ſolet.opus priuilegiatū. Amplius ille q̄ celebrat
in opis executōe magnā adipiſcitur deuotionis pinguedinē/
et diuinius ſolet occupari. Ducitur inſup a virtute nobiliore
ſic agendo: videlz a caritate/ ⁊ dilectiōe huius ſacramēti/ quā
nō celebrans. q̄ timore potius ſe ꝯtrahit. Qđ ſi quis dixerit
vacationē a celebratione ideo fieri: ut ipſa poſtmodū reuerē
tius et deuotius q̄to rarius ipleatur: fatemur poſſe ſic eueni-
re. Sed poteſt ex aduerſo cōtingere: ꝙ talis ſubſtractio re-
mouebit habituationē ad bonū. cuius effectus eſt ſcd̄m philo
ſophū delectabiliter opari. Signū (inq̄t) acq̄ſiti habitus eſt
delectatio in ope. Euenit inſup plerūq3 illud dictū naſonis. q̄
nō eſt hodie: cras minus apt⁹ erit. Diſtraheris hodie: parū
deuotus es. paꝝ recollectus/ ⁊ plurimū tentatus a carne mū
do vel demone. Credo equidē. ſed agnoueris ꝙ nō dormiunt
q̄ te pſequūtur. et cras iidem erūt aduerſātes tibi hoſtes/ tue
q3 deuotioni iſidiātes quales ſūt hodie. Quocirca nō irratio
nabiliter ꝯſulit ſapiēs. Quodcūq3 potes (inq̄t) manus tue i-
ſtanter opare. neſcis eni qñ tale tēpus ad laudabiliter celebrā
dū tibi ꝯcedetur/ q̄le modo habes. Et ſi vtrūq3 habeas: vtrū
q3 meli⁹ eſt. Eſto. fueris i hac/ vl' i illa re defectuoſus cur no
uū defectū i nō celebrādo ſup inducis? ſz frigidus ſū dicis aut
tepid⁹. Sepe ſuſcipit īiciū celebratōis hoiem paꝝ deuotū ⁊ fri
gidū quē in fine caleſcentē dimittit ⁊ feruidū. Corpus chriſti
ignis eſt ſpūalis. Accede fiducialiter ad hunc ignē. caleſces
facilius. Audiamus orantē ambroſiū/ ⁊ deū alloquentē. gra
ue eſt ꝙ ad mēſam tuam mūdo corde/ et innocentibz manibus
non venimus. Sed grauius eſt ſi quia peccata metuimus ſa-
crificium non reddimus. Refert narratio ſanctorū patrum
de quodam onigrio: qui non niſi ſemel in anno cōmunicandū
eſſe cenſebat. Contra quem ſancti patres repugnabant: argu
mentantes ꝙ aut dignum ſe putabat / ⁊ diſpoſitum/ qui ſemel

in anno cõmunicaret: et ita preſũptuoſus erat: aut indignũ ſe tũc fatebatur: et nichilominus accedebat. Cur non igitur poterat ali⁹ ſimiliter pluries ſacramẽta hec ꝯficere/ quãꝗ̃ de ſe/ ſe ſciret indignũ: Si fas eſt itaqȝ ſemel in anno cũ timore dei celebrare/cũ eodẽ timore poterat ſepius eſſe ſemel celebrã di licentia. fuerunt: nec ignoro ſctõrũ aliq̃ quos certa ratio ꝯpeſcuit. ne celebrarẽt ineternũ. Sed particularia hec facta quorũdam/ venerãda ſunt magis interpretatione quã in exẽ/ plum agẽdi/ trahenda. Poſtremo nõ ſum neſcius diuerſa eſſe dona et vocationes ĩ diuerſis ꝓut ſpũſſanctus voluerit. et ali us ĩdiſponitur ꝑ interruptionẽ celebratiõis. Et vix ſeſe poſt modũ recolligit. Alius ex eadẽ frequẽtatõe redditur indeuo tior. et ex tali familiaritate promptior ad cõtemptum. Quã obrem ſuam interroget vnuſquiſqȝ ꝯſcientiã. tunc ꝑ experiẽ tie/ et prudentioris alicuius conſiliũ id qđ oportunius cõpe rerit: exequatur. Hic dicebat egregi⁹ doctor auguſtin⁹. quo tidie celebrare: nec laudo nec vitupero. ipſe tñ/ ⁊ alii ſic con ſulunt viuere: ut quotidie digni ſumus accedere.

Conſideratio quinta.

NUlla pollutio inchoata/ ⁊ perfecta in ſomno peccatũ eſt mortale. Patet ex famoſa auguſtini regula. ꝙ pec catum adeo voluntarium eſt: ꝙ ſi non eſſet volunta rium: non eſſet peccatum. et intelligitur de actuali. Rurſus iſta eſt expreſſa determinatio euſdẽ. i. de ciui. dei ca. xxv. lo quentis de violenta corruptioue virginis alicuius. Quanto magis (inquit) abſqȝ culpa eſt in corpore dormientis. Dicen tes oppoſitum contradicunt non ſolum theologice/ ſed et phi loſophice determinationi. nec habẽt quid reſpõdeãt: ſi fiat eis argumẽtum de furioſis/ et infantibus/ et aliis non vten/ tibus ratione. quos pro tunc non peccare noua tranſgreſſio/ ne: concors eſt omniũ ſapientiũ recte ſentencia. Notanter di xim⁹ ſi pollutio ĩchoata ſit/ ⁊ ꝑfecta ĩ ſomno: qm̃ poſſet aliq̃s vigilãs impurũ habere deſiderium ſe polluendi. quo vigente

caderet in ſomnū. in quo ſua pollutio ꝯpleretur. poſſet ſimi
liter pollutionē in ſomno ceptā expgiſcēs male ꝯſūmare. Cō/
ſtat ī his caſibꝫ radicē pollutionis eſſe liberā/alias flagitioſā
ꝓpter quā illud opus obſcenū inputabitur ad culpā. At vero
ſi vtrobiqꝫ fuerit ī pricipio/⁊ fine/ carētia vſus rationis/ aut
ꝯſenſus: erit vtiqꝫ talis actus / etiā ſi vigilādo compleretur
abſqꝫ pctō mortali. palā eſt ratio qꝛ libertate carebit. Pote
rit forſan aliqs peccare poſtmodū ꝯplacendo ſibi ī tali volu/
ptate ꝓbroſa quā habuit. Nō obinde tn̄ reddetur prior act⁹
pollutiōis culpabiliter vicioſ⁹. Poſſet etiā aliquomō placere
ſcd̄m ſanctū thomā. nō qꝛ voluptas eſt: ſed qꝛ ſanitatē / ⁊ na
ture affert exonerationē: abſqꝫ ſui q̄ patitur procuratōe vel
aſſenſu. Deniqꝫ nō ꝯſulūt: ꝙ debeat violēter fluxus ille dum
euigilādo ſentitur iā efflūes coherceri. qꝛ vel eſſet fruſtra co
nat⁹ huiuſmodi: vł nature ſupra modū grauatiuus. Cōfirma
tio oīm iſta eſt. ꝙ act⁹ exterior nullū pctm̄ eſt: niſi denoīati/
one extrīſeca plus q̄ vrina nō dicitur proprie ſana. Si nullū
ſit igitur ī aīo ꝓprie dictū pctm̄ / dū libertate nō vtitur: nul
l⁹ erit pro tūc act⁹ exterior vicioſus. neqꝫ tn̄ negabim⁹ qn̄ p
crapulā/aut damnabilē illecebrā gule poſſit aliquis ī hāc illa
bi ſordiciem. ſed culpā tunc vigilia/ nō ſomnus habet. quāq̄
et crapula / et cogitatio voluptuoſa letali crimine ſepe carēt.
et poſſunt ante ſomnū dilui penitendo.

Conſideratio ſexta.

POllutio corporalis ī ſōno ꝯtigere poteſt nō ſolū abſ
qꝫ pctō mortali precedēte/ īmo ⁊ ex merito. Patet ex
diſtinctōe famoſa data p gregoriū / ⁊ alios tā theolo
gicos / q̄ naturales. Euenit itaqꝫ nōnūq̄ hec īmūdicia ex īfir
mitate / aut debilitate nature exonerare ſe volentis / aut reti
nere nō valētis. Nā eſt preterea aliqs flux⁹ fere talis ī viris
aliqbꝫ: qualē femine patiūtur ī mēſtruis. ⁊ fit cū nulla / aut
tenuiſſima voluptate / etiā vigilando. fit aliqn̄ etiā aliqs flu
xus tāta lubricitate/ ⁊ facilitate/ ī qbuſdā viris/aut feminis:

ꝙ ſolo aſpectu / aut alloq̇o / aut leui cogitatōne ꝓuocatur.
Quis ergo dixerit apꝺ tales / ⁊ renitētes / aut nullo mō cōſen
tientes / ab īitio vſqꝫ ad finē pctm̄ mortale ꝯmitti? Nō oim
vna eſt ꝯplexionis armonia. Quoſdā videmꝰ e naſo leuiſſima
aut nulla occaſione defluere ſanguine / alios cū violētia multa
id non pati ſcimus. Cognoui hoīem ſeptuagenariū / ſecularē
⁊ valde crapuloſum : q̇ nūꝙ̄ ſe pollutū fuiſſe dormiendo teſta
batur. ⁊ hoc in aliis mirabatur. Aliū vidi religioſū / ⁊ ſobriū :
qui per decēnium / et amplius / fere quotidiana hac paſſione
vexabatur. Quidā vix ſomniant dormiētes. alios ſōnia iugi
ter exagitāt. Sed omittamꝰ hec / ⁊ ſimilia : quoꝝ determina
tio medicos plus aſpicit. ⁊ ſilr̄ remedia. Quāꝙ̄ michi faſſus
fuerit vnus ex medicis famoſiſſimꝰ : ſe pridē ad medēdum ta
li nocturno fluxui in aliis ſtuduiſſe diligēter : ſꝫ fruſtra labo
raſſe. Nos aūt moralia / ſeu theologica loquētes declaremꝰ
quo pacto poſſit ex merito precedēte pollutio nocturna ꝯtin
gere. Primo quidē ex arcta abſtinētia ī pane ⁊ aqua / hoc eue
nire ꝑſpicuū fecit expientia. Amplius volēs aliq̇s hoc viciū
carnis predicādo deteſtari : nōne ſup illo cogitare poſſet? aut
ſimiliter ꝯfeſſiones audiēdo? poſſet vtiqꝫ et cum merito ma
gno. Nichilominus occurrere videbit ī ſōno nōnūꝙ̄ precogi
tataꝝ īpudiciciarū ſimulacra / ipſum ex illis ſicut in aliis ad
pollutionē ꝯcitari poſſe / q̇s negauerit? Addūt ſācti patres /
quoꝝ fuit oculus mētis aptus / ⁊ terſus ad fallaces īſidias de
monis intuēdas / nōnūꝙ̄ has ſordes fieri illuſione ſua. vel ad
terrendū ⁊ inq̇etandū timoroſe ꝯſcientie puritatem vel ꝓ bo
ni opis (ut celebratōis) impedimēto. vel ut vigilāti placeat
quod ſomnians pertulit. vel ut abſtinentiā ꝑiculoſam et indi
ſcretū vite rigorē ſuadeat / et in inſamiā precipitet. vel ut deo
propicio ⁊ ꝑmittente deuotā mentem ſic exerceat. ⁊ ex tali fe
ditate ſtimulatam ī humilitate cuſtodiat. Hoc ī loco duo ſūt
dicta gregorii memoranda. primū eſt : ꝙ ſepe tales illuſioēs
ſeu pollutiones animus neſciēs / ꝑtuliſſe magis dolēdus eſt ꝙ̄

fecisse. Scdm bonaꝝ mentiū eſt ibi culpā agnoſcere vbi cul pa nō eſt. Si tn̄ agnoſcatur culpa: ut nō indiſcrete īpediatur opatio iuſta. neqꝫ corporis debita ſubſtētatio deſeratur. Nec preterea aliqs ꝯſcientias ſibi fabricet/ et nutriat erroneas ne cadat in ſcillā cupiēs vitare caribdim. Patietur fortaſſis aliqs heſitatōes varias dū ad comedendū vel dormiēdū acceſſerit. dicetqꝫ. pollueris: ſi hoc ⁊ hoc nō omiſis. ſi nō tibi pcaueris. Contēnat talia/ neceſſe eſt qui diſcrimen maius īmine re circūſpicit: ſi nō parem cum aliis viuēdi formā prudenter īſeqtur. Scrupuloſis ergo ꝯtra ſcrupulos agendū eſt. ⁊ fixo opis pede certandū. Hac arte prudēter vſus eſt ille: q̄ turbato cuidā iugiter ſup repetitione horaꝝ ſuaꝝ/ ſi nō aſſidue ⁊ actualiter attēderet ad eas: iniūxit penitentiā hāc ad tempus ne quomōlibet horas ſemel dictas iteraret. Neqꝫ ei reqritur actualis ſemp attētio/ ſufficit habitualis/ſeu virtualis nō interrupta/ ſciēter ⁊ a ꝓpoſito p deliberatā attētionē circa aliud penitus incōpatibile. mille ſurgūt apud aliquos ſcrupuli tales. more canū oblatrātes. ⁊ lacerare minātes ipſos ambulantes per viam mandatoꝝ dei. quos euincere et compeſcere melius per contemptum nequimus. Tantūmodo ſit cōtemptus iſte timoratus et regulariter non abſqꝫ preuio alterius preſertim ſuperioris conſilio. alioquin timor immoderatus facit caſum aut precipitat inconſulta preſumptio.

Conſideratio ſeptima.

Ulla corporalis īmūdicia de perſe impeditiua eſt celebratōnis: ſꝫ bene de paccidens rōe cōcomitātie alicuius/vel ſeqle ī aīa. Hāc ꝯſiderationē deducit bonauētura iiii. ſenten. di. xii. q. iii. Et patet ſatis pria pars ex verbis chriſti: ſi bene ꝑpēdatur dicendi ratio mathei xv. Nō lotis manibus mādncare/ nō coinqnat hominē. Et ratio eſt qr nulla paſſio talis/ aut immūdicia exterior de perſe peccatum eſt/ aut de neceſſitate peccato coniuncta/ vel inducēs ad pctm̄ preterea qualis eſt īmundicia ſordidior et abominabilior cor/

poꝛalis ut coꝛpoꝛalis eſt / ꝙ ſanies lepꝛoſoꝛum: hec tamen nõ impedit celebꝛationem : pꝛeſertim ſi fiat ĩ occulto. Idem ſen‑ tiunt doctoꝛes de menſtruis mulierũ / et de fluxu perpetuo vi roꝛum aliquoꝝ. Scḋa pars declaratur diſtinguendo . quia quedã immũdicia coꝛpoꝛalis cõiuncta eſt immundicie ſpiritu ali ſcḋm veritatem . ſicut in vigilia habent foꝛnicantes. Alia eſt coniuncta tali immũdicie ſpũali : tantũmodo ſcḋm quedã ſimilitudinem / aut confoꝛmitatem . ut eſt ĩ ſomnus ſoꝛdidis et impuris : quando non eſt peccatũ / ſed ſimilitudo peccati . Aliam vidimus immũdiciam / que hoꝛroꝛem et abominatio‑ nem quãdam viſa vel recognitata generat . ut in lepꝛoſo / et alus plurimis : ꝙuis nullã ſciamus ineſſe peccati veritatem / aut effigiem . poſtremo alia eſt indifferẽs ſicut in pedibus lu toſis / aut facie pulurulenta et ſudãte . pꝛima et ſecũda gene rant (ut frequenter) in aĩa ebetudinẽ quãdam diſtractionẽ et carnalitatem et deoꝛdinationem atq; indeuotionem. qm̃ ſicut guſtato ſpiritu deſipit oĩs caro. ſic econtra ⁊ amplꝰ guſtata carne : deſipit ſpũs. et fit carnalis ad tẽpus lõgius aut bꝛeui us ſcḋm diuerſas habituatiões atq; cõplexiones . De his in figura dictũ eſt antiquis : ut taliter ĩmundi ſepararẽtur ab a lius vſq; ad veſperã / ⁊ poſt veſtimẽtoꝝ lotionẽ. hec gꝛego. ſic exponit / ut niſi pꝛius ignis tẽtatõis receſſerit: reum ſe quaſi vſq; ad veſperũ cognoſcat. Cõſtat enĩ nullas tales ĩſtitutões q̃ cerimoniales erant atq; figurales nullatenus ad obligatio nem noſtrã trahendas eſſe : niſi iudaiſare velimus. Preterea veſpere ĩ hoc loco ⁊ lotio materialis nõ ad lrãm accipiẽde ſũt ſed tãdiu reputet ſe homo ĩmundũ / ut extra caſtra ſanctoꝝ mi ſterioꝝ ſecedat : ꝙdiu tales in eo vigent peccati reliquie. ebe‑ tudo ſcilicet mentis carnalitas / et deoꝛdinatio / atq; ĩdeuotio purgãtur alii tardius . alii ꝯfeſtim lugẽt humilitate: et pꝛõ‑ ptis lacrimis diluunt / et exterminãt quidq̃d carnalitatis / cõ tractũ erat. ⁊ om̃e eius veſtigiũ bꝛeui lamẽto delent ⁊ abolẽt. Soꝛdes tercie celebꝛationi obſunt pꝛopter ſcandalum / vel

horrorem: quorum vtrũqȝ de peraccidens nocere poteſt deuoti-oni aíe. Poſſũt etiã de pacci dẽs celebratione ĩpedire: dũ vi-delicet ſcandalũ vel horror ex ꝯſequẽti ĩdeuotio celebrantis aut aſſiſtentiũ vehementer pſumitur accedere. Secus vbi ſũ oĩs exercitati ⁊ pfecti. apud quos tale nichil timendũ eſt.

Conſideratio octaua.

Oſſibile eſt abſqȝ vlla reprehẽſione / ⁊ cũ merito ali-quẽ ſomnio pollutũ ſacroſancta miſteria cõtingere / atqȝ celebrare. Patet ꝯſideratio ex deductõe pceden tiũ. Ad dignã itaqȝ celebrationẽ ſufficit preparatio talis: q̃ nõ relinquat ꝯſciam pcti mortalis / aut ĩpedimẽti legitimi. et q̃ deuotionẽ atqȝ reuerentiã ad ſacramentũ penitus non exclu dat. Sed pollutũ modo dicto / poſſibile eſt iſta ĩ ſe ſẽtire nõ longe poſt talẽ paſſionẽ: ĩmo ꝙ humilior / deuotior / et ordi-natior / ⁊ reuerẽtior ad ſacramẽtũ accedit. Cõſtat enĩ ꝙ obſce nitas humorum iſtius cũ ſuis reliq̃s nõ ppetuo durãt. nec ppe tuo ad celebrationẽ ĩpediũt. Et ſi datur ſpaciũ vigintiquatu-or horarum (ſicut alber. determiare videtur) poterat aliqs vna hora purgatior effici: ꝙ alius ĩ cẽtũ. Cur nõ igitur fiat ad cele brãdũ ſilr aptior? Porro ſi timeatur reuerſio taliũ illecebra rũ / ⁊ paſſionũ tpe celebratõis: poſſũt vtiqȝ ⁊ ĩ oĩbȝ ſilr ꝯtĩge re vel ex aſpectibȝ ſolis prioribȝ / vel ex corruptela nature / vl diabolica opatõe. Hec nrã ꝯſideratio maxime locũ habet ĩ re ligioſis viris / ⁊ ꝯtẽplatiuis. quorum eſt adeo facilis ꝯuerſio p pter fortẽ habituationẽ / propter etiã carnis ſubiectioẽm dũ vigilãt. Raro aũt apud ſeculariter viuẽtes / aut nouam bene viuẽdi formã inchoãtes talis repẽtina ſeu leuis recollectio de uotionis inuenitur. Ceſſare eos idcirco / aut tardius accedere ad ſacramentũ hoc reuerendiſſime tractandũ cõuenit. habet preterea locũ noſtra ꝯſideratio vbi illuſio demonis nrãm de-uotionẽ ĩpedire volẽtis: pſpicitur aliqbȝ iudiciis. Neqȝ cre dere debemus ei ſed obniti potius: vbi ſubinde timet aliquis ſacerdos de ſcandalo ſi non celebret. vbi deinceps tenetur

aliquis celebrare vel ex ſuſcepto officio / vel ex ꝯmiſſione/ vł
mutua viciſſitudine ⁊ ꝯformitate / ad reliquos cū q̈bus viuit
queādmodū ſūt religioſi pene oīs . Attendēdū eſt hic ꝙ nul
lꝰ palā tenetur prodere propriū defectū / vel īfirmitates oc
cultas . q̄n et plurimū cautius atqȝ diſcretius cōtegere. Pro
dit aūt ſe ipſū talis nō celebrās / ſcandalizatqȝ frequēter / et
cogitationes varias aſcēdere facit ī corda alioꝝ. Nolo tamē
preiudicare ſicut nec poſſū nec debeo ꝑ hec dicta mea q̈buſcū
qȝ īſtitutionibȝ religioſoꝝ ſi aliqua ſint ad oppoſitū . verum
eſt illud apli q̈libet ī ſuo ſenſu abūdat . Sed dixi iterū qđ mi
chi dicendū poſſe videtur : ſi nuda cogitetur veritas apđ ha
bētes libertatē legis chriſti. Opponet forſan aliq̈s de fornica
riis . ꝙ ſimiliter ī breui poſſent recolligere ſe ⁊ ab oībȝ pecca
ti reliq̈s aīam extergere. Poſſent igitur ſtatī celebrare. Op
poneret alius de ꝯiugatis. apud quos poſſibile eſt peccatū in
ſua ꝯiunctione nō ꝯmitti q̄ tū de ꝯmunione ſeparādi videtur.
Ad hec dicere poſſumus. Primo ad vltimū . ꝙ doctoꝝ famo
ſoꝝ ſentēcia eſt . tales ꝯiugatos ſi accedāt ex deuotione / p̄ſer
tim diebȝ ſolēnibȝ / nō peccare: q̄n vel affectu ꝓlis gignēde/
vel reddēdi debiti aut īcontinētie vitāde cauſa ꝯmixti ſūt nec
obſtaculū aliud eſt. Ad primū nō aliud pro nūc dicimus: niſi
ꝙ rariſſimū hoc eſſet. de his vero que vix/aut nūq̄ eueniunt
doctores paꝝ tractāt . Si tū imineret graue ſcandalū ꝓ omiſ
ſione ſi p̄terea grādis ꝯtritio ꝯcurreret : ſi deniqȝ magis ex
ſurreptione diabolica / ac vehemēti tētatione tale flagitium
apud ſe rarū ꝯmiſiſſet. (Audiat q̈ profundius ſapit) talē pro
hibere (fateor) nō audeo ī hoc caſu et aliis / ſicut ꝑſpicuū eſt:
ex premiſſis relinquēdi ſūt multi ſue ꝯſciētie / ⁊ iudicio circū
ſtantius oībus (quas prudētia circūſpicit) indagatis.

Conſideratio nona.

Recipue ex diuino munere / et nō ex nrā induſtria ſeu
preparatōe reddimur digni miſterioꝝ participatiōe
ſacroꝝ . hec ꝯſideratio ſi cū ſapore ītimo maſticetur

humiliabit nos vehemēter. Et pfecto humilitas ſola eſt que
diſponit ad dignificationē ꝛ preparationē debitā p talis tāti
qꝫ hoſpitis ī aīe cenaculo ſuſceptōne. Scio hoīem q̄ taliter in
vanitate cōperit nūq̄ potuiſſe ad q̄etam ꝛ ſerenā diſpoſitionē
celebrādi ptigiſſe: quouſqꝫ diffidens de omni ſua induſtria/ ꝛ
labore/ et ſollicitudine/ et preparatōne p ꝯfeſſionē aut alias:
immolauit in ara cordis bouē ſupbie: dixit in aīo ꝯtrito ꝛ hu
miliato cū daniele. Dn̄e nō in iuſtificatōibus meis proſterno
preces meas ante te: ſed in miſerationibus tuis multis et ma/
gnis. ꝛ rurſus cū pphēta. Ego autē in multitudine mīe tue in
troibo in domū tuam. adorabo ad tēplum ſanctū tuū in timo
re tuo. Et ſimilia quedā quoꝝ aliqua ſcriptis inſeruit. plane
īduſtria nrā/ꝛ preparatio/quales agere ꝯueniēter poſſumus:
req̄runtur. Eis tn̄ ſi innitimur: fallimur/ꝛ cadimus. ut tanq̄
ſi q̄s baculo arūdineo ſuſtentetur. Vacillamus neqꝫ habita/
mus in adiutorio altiſſimi: dū noſtris meritis fidimus/vel in
peccatorū ſola recordatione torquemur. Nimiꝝ ſi tunc ī pro
tectione dei celi nequaq̄ ꝯmoremur: qꝛ deficiente protectione
qui ſubſiſtet? Fuit cuidā p ſomnū oſtēſa viſio talis. precipi
tatus ī cloacā erat ꝛ a quodā baculo ſtercoribꝫ infixo ſuſtenta
ri (ne pfundaretur) ſatagebat. At vero baculus ille fūdotenꝰ
dimittebatur aſſidue. cū fetore ītolerabili. ſentiēs ille picu/
lū / tota mente ad dn̄m ꝯuerſus relicto baculo ꝯfeſtī ereptus
eſt. Sane ꝯſciētia noſtra q̄tūlibet mūda/eſt cloaca quedā ple
na ſtercoribꝫ fedis/ defectuū quotidianoꝝ. baculus noſtra eſt
īduſtria / p quā emergere q̄rimus: ſed pculdubio quouſqꝫ le/
uemus oculos ī celū/ vnde veniat auxiliū nobis: quouſqꝫ fi/
duciā noſtrā totā in deū iactemꝰ: q̄to plus īnitimur/ ſolo no
ſtre īduſtrie baculo: tāto ī pfūdiorē abiſſū noſtre prauitatis
demergimur. ꝛ nō niſi fetorē tetrū/ ꝛ horridum reportamus.
Quid ergo (dicet aliq̄s) tētabimus ne deū? aut pleni ꝯſcien/
tia peccatoꝝ/īdeuoti/ſordidi /diſtracti/ꝛ diſtēperati ad ſacra/
mentū hoc ſalutiferū ſub ſpe miſericordie ſolius accedemus?

Dixi iā: ut agat noſtra īduſtria quidq̄d poterit: ut ſit abſqꝫ
cōſcientia peccati moꝛtalis. ſꝫ ī illa nequaq̄ ſperemꝰ. alioq̄n
ſupbimus. alioquin maledictionē incurrimus: qui ponimus
fiduciam in hoīe/ et carnē bꝛachiū noſtrū. alioq̄n deniqꝫ ſem
per nutamus et ī pꝛeceps imus. Agnoſcamus ꝙ omnes iuſti
cie noſtre ſunt ut pānus mēſtruate/ aut velut lepꝛoſi faſcia ſu
per q̄bus ſtillamus quotidie ſaniē peccatoꝝ. Qua fronte igi/
tur/ quaue fiducia infectionē hāc ad placandum deum audebi
mus oſtēdere? Caueamꝰ ne potius irritetur. plane ſic eſt. Si
mille annis valeret aliq̄s ſe diſponere ad dignitatē celebꝛati/
onis: nec ſic p ſe attingeret. Quid idcirco ī bꝛeui moꝛula fa/
cere poteris? ꝯiectura. interrogat ſe freq̄nter ille cuiꝰ ſupꝛa
memini: ſi dignꝰ eſt accedere. ſi ſufficiēter pꝛeparatꝰ eſt heſi
tat. pꝛimū tremiſcit/ refoꝛmidatqꝫ. Tandē ſic reſpōdet ſibi
ipſi. iterim q̄tū in me eſt. nichil deo ꝓpicio de certo michi ſū
ꝯſcius ſup pctō moꝛtali aut ꝓpoſito peccādi/ pctā etiam veni
alia nō cōfeſſa nequaq̄ obſiſtūt. Scio tñ ex aduerſo ꝙ iuſtus
eſt dñs. qui ſi velit exq̄rere vehementer debita mea: ſi īiqui
tates obſeruare: ſi mecū in iudicio ꝯtēdere: neqꝫ ſuſtinebo/
neqꝫ potero reſpōdere vnū ꝓ mille: q̄tūlibet lotus fuero/ at
tritus/ confeſſus/ lacrimoſus. Quid iſta ſunt? ve michi: ſi
nō cum miſericoꝛdia magna diiudicer. Qui ſcire poſſum/ ſi
foꝛte lateant me vicia mea? merui quidē execari: q̄ viſu meo
ſpūali pꝛimitus ſupꝛa modū abuſus ſum: dū videns bonū id
adimplere ꝯtempſi. Hoc vnū ſcio: ꝙ apud dñm mīa eſt/ ⁊ co
pioſa apud eū redēptio qꝛ pietatis eius fontē nulla poteſt no
ſtra iniquitas euincere vel ſiccare. quod ſi decreuerit ſaluare
nemo eſt qui ꝯdēnet. pꝛecipit ut ſperem ī eo/ ⁊ me totum in ſu
as manus ꝓiciam. obedio ut poſſū. nō eſt crudelis/ aut men
dax. venientē ad eū nō eiciet foꝛas. ꝓuolutū ſuis pedibꝫ nō
indignāter abiiciet. pꝛeuenit me demū ī bñdictionibꝫ dulcedi
nis: dū michi diſpliceo. Spero equidē ipſe q̄ pꝛecepit perfi/
ciet/ et illuminabit abſcōdita tenebꝛaꝝ: ne vnq̄ obdoꝛmiam

in morte. Fornicata es o aīa mea : cū amatoribus tuis. iubet
pius ſponſus ꝑ os ꝓpheticū : ut reuertaris modo etiā te ſu
ſcipiet. Et ſi milies acceſſeris / ꝯtēneris / irriſeris : te veniē
tē nō repudiabit. penitentē nō aſpnabitur. Si q̇s ex hoībꝫ ta
lia diceret : crederes ⁊ appropiares / ⁊ accederes. deus hoc di
cit. deꝰ hoc pollicetur. immo deꝰ hoc impat : ⁊ tu diffidens
nō accedes? Nō eſt iſtud ꝯſiliū o aīa mea. ī ſua igitur verita
te / nō ī tua vanitate fidēs : volūtarie ſibi ſacrifica. Immū
da es : accede mūdanda ad fontē pietatis incōtaminabilē. eſu
ris accede paſcēda ad panē viuificū / ⁊ īdefectibilē. Egrotas
erit hoc efficaciſſimū tue inualitudini medicamentū. Fluxum
pateris : nec ſanari potes a medicis tuis / ſcilicet exercitus :
tāge plena fide cū emorroiſſa martha (ſcd̄m ambroſiū) fimbri
am veſtimēti ieſu ſacroſanctā videlꝫ hoſtiam : ut purgeris.
Si pcuſſam te ſētis a ſerpētibꝫ pucrſaꝝ tētationū : q̇d reſtat
niſi ut ſpentē chriſtū eleuatū īſpicias? ſed dicis cū propheta /
qm̄ vnica / ⁊ paup ſum ego. Particeps eſto ſacroſancti hu
ius miſterii. habebis chriſtū comitē fidū / ⁊ hoſpitē ditiſſimū
Cecā te fortaſſis / debilē / ⁊ claudā ꝯquereris. memineris qm̄
tales ad cenā magni regis inuitātur : ⁊ ītrare ꝯpellūtur. lu
brica ſum inq̇es ⁊ īſtabilis. ſꝫ hic panis ꝯfirmat cor. Triſtis
es ⁊ anxia : ſꝫ vinū hoc letificat cor hoīs. Inq̇etant te et tur
bant plurima : adhere ei q̇ turbidos fluctus ſedat : q̇ eſt pax
noſtra. q̇ ait : ī mūdo preſſurā / ī me pacē habebitis. pegrina
ris a dn̄o : ſed ī fortitudine cibi huius ambulabis vſqꝫ ad mō
tem dei. Quid ergo tēdere formidas? q̇d expaueſcis o anima
mea? quare ⁊ quouſqꝫ ꝯturbas me? Spera ī deo / ⁊ liberabit /
⁊ enutriet te / nō ꝯfundet te. Suſpirabunda forte queris : vbi
eſt deus tuus? in hoc certe ꝯuiuio / ī quo chriſtus ſumitur : re
colitur memoria paſſionis eiꝰ : mens īpletur gratia : ⁊ future
glīe nobis pignus datur. Crede hoc bona ⁊ ſimplici fide : nec
curioſa diſcuſſeris. exiſtēcie modū ſufficiat tibi qm̄ nō eſt hic
modo alioꝝ corpoꝝ ſuis locis ꝯmēſuratoꝝ. ꝓpterea vane (ne

dicam ſtulte) querunt aliqui vbi caput? vbi pedes? qualis ſi
tus? qualis ad hoſtiā partiū ꝯcoordinatio? ibi chriſtꝰ eſſe di
citur, quare? ⁊ quomodo? Q̄m facta eſt eius corpus trāſſub/
ſtātiatio panis omnipotenti virtute diuinitatis. Si non hoc
cōprehēdis/neqȝ profecto ꝙtulāciūqȝ aliā rem quo ad īfinitas
eius habitationes ⁊ proprietates ꝯprehēdis. Da locū fidei:
ut meritū habeas. ⁊ eā quā ſine merito das nature fidē: da cū
laude reuelationē. et in eius obſeqūm volens te captiua.

Conſideratio decima.

On propter timorē cōtaminatōis corporis chriſti il/
lud cū mūdicia corporali monemur ꝯtrectare ſed īde
uotionē/aut ſcandalū/ī nobis/ vel ī aliis deuitādū.
Cōſideratio iſta parū etiā inſtructis manifeſta eſt. Ualet tñ
non mediocriter apud ſcrupuloſos. ut ſi forte corporalis ali/
qua ſordicies ipſis nolētibꝫ aduenıat: recogitēt ad chriſti cor
pus nichil hāc attinere: ſeruata in aīo mūdicia/⁊ reuerentia
ſanctitatis. Fuerūt qui dixerūt ipſam hoſtiā ꝯſecratā nullo
modo ī ventrē noſtrū comedēdo dimitti: ſȝ ſtatim ad celū ra
pi: ꝯtra experientiā quotidianā atqȝ catholicā veritatē: q̄ po
nit corpus chriſti vere comedi fefellit eos huiuſmodi ꝯſidera
tionis obliuio: dū putāt indignū ſentire: ut chriſti corpꝰ vl
hoſtiā ſacrā in fetulentū ſtomacū noſtrū deueniat: quaſi vide
licet polluatur/aut fedetur plus ꝙ̄ radius ſolaris/aut ſpūa/
liū ſubſtātiaꝝ aliqua. dicāt ergo ſi ſicut iudicāt more carnali
uni iudeoꝝ/aut paganoꝝ cur chriſti corpus ī maternis viſce/
ribus ⁊ ſecūdina pellicula menſibꝫ nouē obſeratū ⁊ obuolutū
eſſe voluit? Debet vtiqȝ ratio corrigere ſenſuale iudiciū: ne
blaſphemiā ipiā reputemꝰ ipām rei ſinceriſſimā veritatē. Ca
ueamus a tali ſpurcicia recogitādo per timorē crebrū: q̄m i/
ficit hec rememoratio plus ꝙ̄ purget. Aſſueſcat homo ſpiri/
tualiter ſpūalia diiudicare/⁊ ſentire. ſic enī multis et variis
fantaſmatū inq̄etantiū ipudiciciis ſemet abſoluet. Sic ea mi
nus curabit q̄ reuera minus curanda ſūt. corporales loquor

ſordes. Sic deniqȝ magis ĩ ꝯſciẽtie ꝙ̃ corporis puritate ꝯfidet
Concludamus tñ epilogãtes : ut nemo celebraturus
euidẽter ſibi ꝗrat certitudinẽ ſup̱ dignificatõe ſua. ve
xaretur ei in caſſũ. habeat illã ꝗ̃ dicta eſt ꝑparatõnẽ
et ſufficit. nõ ꝯfidat in multitudine virtutis ſue/⁊ ĩ repetitiõe
ꝯfeſſionis/aut deuotõis/aut recollectõis ſerenitate. poteſt eĩ
fieri: ut ꝯfeſſio crebra ſup̱ venialibꝫ obſit de ꝑaccidẽs. Quõ
ſic? dicã. reddit ꝗ̇ppe aĩam plus iuſto ſollicitã/⁊ pauidã/⁊ oĩa
etiã minima timẽtẽ: ut de ipſa etiã ꝯfeſſionis ĩꝑfectõne trepi
det/⁊ vrgeatur ꝯfiteri. Dabo tñ documẽtũ: ꝑ qđ nulla cõfeſ
ſiois multiplicatio inq̇etatõis cauſa erit. Si videlꝫ fiat nõ tã
ꝙ̃ reputetur ꝓ tũc ad ſalutẽ neceſſaria aut ad celebratõis illiꝰ
diſpoſitionẽ reqͥſita: ſꝫ qꝛ eſt opus bonũ/⁊ priuilegiatũ. ad in
dulgẽtiã quoꝫ aut gratie augmẽtationẽ nõ paꝝ ꝓficiẽs. Por
ro diligat aĩa deũ aliqñ neceſſe eſt. ⁊ ſe ĩ manus eiꝰ ꝓiciat. a/
lioquin ſuã ĩdignitatẽ iugiter timẽdo: ⁊ habẽdo deũ de ſeueri
tate ſuſpectũ: iugiter recurua erit. ad ꝯmodũ ſuũ nũꝙ̃ exalta
ta ſe ſubuehet. quãobrẽ aſcẽſura ĩ montẽ aĩa/⁊ gaudiũ ſuũ im
molatura cũ abrahã reliquat inferiꝰ aſinũ ſuũ ꝯ pueris id eſt
ſenſibꝫ. Rudiat tibi aſinus. ꝑſtrepẽt pueri. feda ſint illic oĩa.
nichil ad ſe ꝗ̇ in mõte ſtat hoc eſt ĩ virtute rõis ꝑtinebat. Nõ
imꝑtinẽter hoc loco viſionẽ inſerimus/quã btõ patri celeſtio
mõſtraſſe memoratur ille: ꝗ̇ docet hoĩes etiã ꝑ ſõnia ſcientiã
Viſũ ẽ eidẽ patri ſopoꝛãti: ꝙ aulã regiã precellẽtiſſimã cum
aſino ſuo ĩuitatus aſcẽderet. hic aſinus tributũ vẽtris ꝑ viam
ſoluit. exhorruit vir puriſſimꝰ. ⁊ abominatꝰ eſt hãc/ nõ iniꝗ̇/
tatẽ ſed inꝗ̇nationẽ. ⁊ ꝓgredi formidãs : regredi moliebatur
quouſqꝫ benigniter ãmonitꝰ eſt voce de trhono lapſa. nichil
ad ſui vel aule regie ſpũalis cõtaminationẽ ꝑtinere id : qđ ſe
nõ ꝯſcio naturali neceſſariaqꝫ purgatõe ſuꝰ aſellus corꝑulẽtꝰ
⁊ irrationabilis expulerat. plane ſic eſt. ⁊ dicã ampliꝰ. Eucit
nõnũꝙ̃: ut turbatõẽs/pugne/deordinatõẽs/⁊ feditates inferiꝰ
ſenſualiter agitate/ſuccreſcere faciãt ſupius meritũ noſtrum:

ſicut ecõtra magna vtrobiqꝫ ſerenitas ſupbie vētū oīa fundi/
tus euertentē repēte nōnūꝗ̄ īducit. Tantūmodo exinaniat ſe
aīa ꝗ̄tū poterit. nec ob aliud ꝯtēplationi/vel ſtudio/aut ꝗ̄eti
cuilibꝫ īſiſtat: niſi ut apd̄ ſe exaltetur deꝰ. ac ꝑinde magis ac
magis huīlietur. ⁊ ī ſuā paruitatē: īmo nichileitatē reſiliat. ⁊
reſiliēs cadat. ⁊ deꝰ ſuſcipiet eā. Hec via tuta eſt regia/ et ſe/
cura. Deniqꝫ finem loquēdi omnes pariter audiamus. deum
time / de te deſperans/ in ſe fidens. et mandata eius obſerua/
quod in te eſt: non omittens hoc eſt omnis homo.

Venerabilis magiſtri iohannis de gerſonno cancellarii pariſiēſis clariſſimi/tractatus de pollutione nocturna: an impediat celebrantem/an non: finit feliciter.

Incipit tractatus venerabilis magiſtri iohānis de gerſonno cancellarii pariſienſis de cognitōe caſtitatis. ⁊ pollutōibꝫ diurnis. ⁊ cetera. ut inde ꝗ̄s ad miſſā celebrādā rite ꝑparetur

Cripſi pridem ſup preparatione ad miſſam ſub decem conſiderationibus: occaſione ſumpta princi/paliter ex materia pollutōis nocturne. Nunc autem de pollutionibꝫ (que vidētur accidere vigilā/do)queſita ſūt a me aliqua: que ſolēt timoratas ꝯſciētias plurium turbare. ſicut frequēter ex diuerſis pſonis vtriuſqꝫ ſe/xus tā in confeſſione / ꝗ̄ extra/ potui ꝑpendere. ꝓpterea conſului nedū doctores in ſcriptis eoꝝ ſup hac re: ſꝫ etiā colloquium habui cū exercitatis / ⁊ diſcretis in confeſſionis materia. immo ⁊ a medicis cauſas huiuſmodi multiplicis/ et varie polutionis inquiſiui. Deniqꝫ preparet ſe lector audire caſte id qđ pro caſtitatis cognitione neceſſitas cogit aperire.

Conſideratio prima.

Reſupponendum eſt igitur in primis: ꝙ a corpore humano defluit multiplex humor per meatus membrorum pudendoꝝ/que generationi deputata ſunt. Unus

eſt vere ſeminalis. Alius vere vrinalis. Alius quodāmodo medius: q̄ poteſt appellari ſaliualis vel ſpumalis. Alius additur humor preſertim ī mulieribz / q̄ noīatur mēſtrualis. et huic ſimilis eſt q̄ maſculo accidit ex īfirmitate. Porro facile eſt ſatis cognoſcere a patiētibz ſcd̄m ⁊ vltimū fluxū: qn̄ ſcilicet ille eſt vere vrinalis / vel vere mēſtrualis. habet enī ſuā diſtinctionē in colore / ⁊ liq̄ditate. ⁊ tales exeunt preterea ut cōiter ſine multa delectatione ī mēbris genitalibz. preſertim niſi cōiungātur alie cauſe delectatōis ſicut īfra docebitur. Ceterum humor proprie ſeīalis / ⁊ humor ille medius nō ita faciliter ab inuicē ſecernūtur. propter ſimilitudinē ī albedine / ⁊ viſcoſitate ſeu tenacitate / ⁊ quadā ſpiſſitudine / habēt nichilominus diſtictas ꝓprietates ⁊ diuerſos ortus / ⁊ meatus vn̄ defluūt qd̄ dearticulatius cognoſcere ſpectat ad medicos. Eſt itaqz huiusmoi ſeīalis ſupfluū vltīe digeſtioīs. ſupfluū inq̄ nō ī q̄litate ſz ī q̄titate habēs eī natura ſufficientē cibū ꝓ alimēto corporis: mittit ex oībus mēbris illud qd̄ ſupeſt ad vaſa genitalia nunc plus / nūc minus. Et qn̄ ſupabūdat ipſi nature: conatur expellere tandē illud ſupfluū: qd̄ fit vel ī actu generatōis ſeu ꝯcubitus / vel p euaporatōes ſimiles ſudoribz. vel p aliquas fedas diſtillationes qn̄qz in ſōnis cū ſomnis. qn̄qz ſine ſomnis. aliquando cū delectatōne. aliqn̄ īꝑceptibiliter. Nōnūq̄ ſimiliter in vigilia q̄buſdā euenit tā volūtarie / q̄ īuolūtarie. modis valde multis. nūc ex vicio nature. nūc ex vicio culpe. Rurſus humor ille medius fit ex quadā ſupfluitate alimēti: nedū in q̄titate / ſz ⁊ in qualitate. qz ſcilz ineptus eſt nutritioni. ineptus ſimiliter generationi. velut ī ſaliua videmus ⁊ aliis ſupfluitatibz defluētibz a cerebro tam p os q̄ p nares. Iſtis parum ⁊ rarius ⁊ aliis abundātius ex cerebro. īmiſcet autem ſe talis humor medius aliqn̄ cū vrinatiōe. Aliqn̄ pſe defluit ſine cogitatione / ⁊ ſenſu. Quādoqz vero fit cū delectatōne / ⁊ pruritu quodā pluſq̄ in vrina. que tn̄ vrina qn̄qz cū mordicatōne quadā exit / a mordico as. qd̄ eſt pūgere ut ī vrtica. Puto nichil loꝗ

minus ꝙ vix aut nūꝗ̄ cauſat iſte fluxus humoris medii talem
modū delectatōis / ⁊ cōcuſſionis quaſi toti⁹ corporis ſpeciali
ter in pudēdis. nec ita pſtringit / aut obnubilat ī ſuo exitu iu
diciū rationis. ſicut euenit vere in humore ſeīali. qm̄ ille hu-
mor ſeīalis digeſtus ad cauſationē libidinoſe delectatōis: ni-
ſi p īfrigidationē aut aliūde corpus ſit / proporcionabilior ī
uenitur. Habet īſup humor iſte medi⁹: ꝙ ex leuioribꝫ cauſis
ac maiori facilitate mouetur ad exitū ꝗ̄ ſeīalis. preſ̄tim ī mu
lieribꝫ. adeo ꝙ ī leuiſſimo motu corporis de loco ad locū / vel
īclinatōe abſqꝫ aliqua cogitatōne ⁊ abſqꝫ ſenſu proueniat. Ex
effectu vero pcipitur p ſordidationē quādam viſcoſā ī carne
ſua / vel ī pannis. Euenit aūt facili⁹ ⁊ oīno nō ſine aliquo ſen-
ſu ꝯcomitāte / vel preuio: dū pſonā pulcrā / ſiue dilectā / ſi-
ue turpē / ſiue iuuenē / ſiue ſenē / ſiue ſecularē / ſiue religiſio-
ſam / ⁊ ꝗ̄tūcūqꝫ deuotā aſpiciūt / aut tangūt / aut ei arridēt /
aut ꝯfabulātur / aut iocantur etiā vbi nichil de opere carnali
volūt / aut putant (ne dicā) peragere / ſed nec cogitare.

Conſideratio ſecunda.

Ttendendū eſt ſcdo pricipaliter circa hanc materiā:
ꝙ delectatio / ſeu ꝯmotio libidinoſa īſup prurit⁹ / ſeu
titilatio prouenit ī mēbris (que loqmur) frequenter
abſqꝫ fluxu quocūqꝫ. Sunt enī fumoſitates alique quas medi
ci vocāt ſpiritus ⁊ he ſupcalefaciūt / ⁊ inflant / ⁊ diſtendūt ve
nas ⁊ neruos ī mēbris illis. Fit qꝫ ſtimulatio quedā: ut pru-
ritus / vel titulatio. q̄ dū queritur extingui vel ſedari: p at-
trectationē ſentitur ⁊ qn̄qꝫ ꝯpletur delectatio libidinoſa ſine
quouis fluxu. Patet hoc ī parua adhuc etate. q̄ nūdū apta eſt
ſeminationi: propter defectū ſeminis / vel artationē venarū
Suſcitatur aūt huiuſmodi prurit⁹ ex talibꝫ fumis ſeu ſpi-
ritibꝫ vario modo. tam ab ītrinſecis per imaginationes for-
tes / vel ſordidas ſpecies. maxime autē p imaginatōes libidi-
noſas / ⁊ turpes. q̄s ab extrīſeco p allocutōes prauas / ⁊ aſpe
ctus lubricos / aut tact⁹ ipudicos p ſe / vel aliūde qn̄ꝫ videm⁹

prouocatas. Quod ſi per ꝯplementū delectatōnis ex talibus
abſqꝫ omni ſeīe corrūpatur vere ipſa virginitas iuxta ſentē
ciā quorꝫdā magnorꝫ: heu ꝓthdolor ꝙ̄ ī paucis maneret virgi
nitas cogitatōe? ſtupor eſt niſi forſan pueris ⁊ puellis corru
ptionē hāc excuſet defectꝰ ſufficiēs iudicii rōis. Dicēdū eſt ꝑ
terea ꝙ nō oīs pruritꝰ circa mēbra pudēda debet iudicari pro
prie libidinoſus. nec etiā ceſſio eius vel extinctio ꝑ ꝯfricatio
nem/ vel aliter/ debet expelli luxurioſa delectatio. Uidemus
itaqꝫ quomō ⁊ ī aliis mēbris crebro pruritū ſentimꝰ. quē vn
guibꝫ ſculpēdo/ vel (ut iuxta vulgare loquar) gratādo ſopi
mus vel extīguimꝰ. Eſt aūt hec paſſio nōnūꝙ̄ ita vehemens:
ut etiā cū vulneratiōe carnis ꝑ vngues ⁊ effuſiones ſanguinis
vix recedat. q̄ paſſio ſi mēbra illa genitalia īuaſerit: cadit ꝑ
ſus in magnam anguſtiā: qui hoc pati cogitur. nedū contra
huiuſmodi pruritū remediū queritur: quale fieret ī aliis mē
bris: ipſe in pollutōes fedas/ ⁊ vere libidinoſas atqꝫ culpabi
les ꝓlabitur. Tradūt inſuꝑ medici: ꝙ in mēbris euenit quedā
paſſio ꝯſurgēs ex ꝗbuſdā fumis deſcendētibꝫ ad venas mem
brorꝫ iſtorꝫ ⁊ neruos. adeo ꝙ ſedari nō poteſt etiam per vſum
carnalem/ vel aliam attrectationē: quēadmodum narrat iu
uenalis in quadā matrona nobili romana. Eſt igitur ī hoc ca
ſu / vel in ſimilibꝫ tanꝙ̄ de vera egritudīe ad medicos recurrē
dum. Deniqꝫ patet ex iſtis: ꝙ pueri ⁊ puelle nutriēdi ſunt cū
ſobrietate/ atqꝫ diſciplina/ ī cibis/ ⁊ potibꝫ/ atqꝫ ſocietatibus:
nec ab intrinſeca cauſa/ vel extrinſeca ꝯſueſcant habere libidi
noſas huiuſmodi cōmotiones peccati in ſua carne alioq̄n pro
ruent ex ꝯſuetudine velut ī quādā neceſſitatem hec agēdi. pre
cipue dū etas grādior aduenerit. delectatio inſuꝑ improbior
⁊ vehemētior ſentietur. Qua in re ꝯfeſſores/ vel parētes ꝯmo
nitionē aliquā facere debēt pueris ⁊ puellis ut a talibus abſti
neant. nec a ſe nec ab aliis turpiter ſe tractari permittāt. At
tendat quilibet diſcretus ex premiſſis: ꝗd agendū et videat:
ne dū nimiū fuatur loquēdi pudicicia: ſequatur operū maior

inordinatio. ⁊ ꝯfeſſio de talibꝫ nulla fiat. Attēdat ex aduerſo ne dū ꝓhibitio ſit expreſſa: ipſa conatū adaugeat. Verū nāqꝫ eſt illud poete. Nitimur ī vetitū. Porro ſi parētes ꝓhibeāt filias ſuas oſculis viroꝝ/ ⁊ adoleſcētuloꝝ: ſimiliter ⁊ filios a puellaꝝ ꝯtrectationibꝫ: cur nō poterūt filios cohercere verbis/ aut verberibus/ ne ſeipſos/ aut ſeipſas inuicē male cōtrectent? cū ſit vtiqꝫ hoc flagitioſius/ ꝙ̄ alterum? et eo plus habens periculi/ quo minor eſt illic verecūdia/ et licētie maior? Sileo hic de ſtultis immo nefariis parentibus erga ſuos/ et ſuas nimia familiaritate conuenientibus. Sileo de ceteris vl' ſeruis/ vel ancillis/ vel aliis/ qui perniciem hanc contagioſiſſimam inducere ſub quedā ludi ſpecie non verentur. Ve de mundo ab hac corruptione viarū omnis carnis.

Conſideratio tercia.

Ttendamus tercio pricipaliter: ꝙ ī theologico vel morali negocio dū inqſitio fit de aliqbꝫ effectibꝫ/vel opibꝫ/an ſint/ vel qualia ſint pctā: ꝯficiēda eſt reſolutio pricipalis ⁊ finalis ad libertatē ꝯſenſꝰ vl' diſſenſus ī talibꝫ. qm̄ pctm̄ (dicēte aug.) adeo eſt volūtariū: ꝙ ſi nō eſſet voluntariū: nō eſſet pctm̄. Et iuxta ꝯmunē doctrinā: actꝰ exterior ſup īteriorē nichil addit malicie/vl' mortalis culpe. Quapꝓpter circa pollutōes vl' fedas diſtillatōes ex mēbris genitalibꝫ plꝰ reſpicere ꝯuenit ordinē moralē ꝙ̄ naturalē. licet ꝯſideratio naturaliū ꝓficiat ad moraliū cognitionē pleniorē quēadmodū circa irā/inuidiā/gulā/⁊ circa alia vicia precipue carnalia/ que materiā vel fomentū trahūt: ſatis patet.

Conſideratio quarta.

Reſupponamꝰ igitur q̄rto ꝓ deciſiōe materie preſētis ac ſimiliū/ꝯformiter ad doctrinā auguſtini/ ⁊ gregorii de ꝓceſſu tētatōis ī nobis: ſicut ī adā fuiſſe ſcriptura ꝯmemorat. et dicamꝰ ꝙ ꝯmotio libidinoſa ꝯſurgit pro ſtatu nature corrupte nobis etiam inuitis. et ſepiſſime etiam preuenit omne iudiciū ratōis. neqꝫ per ꝯſequens ſubeſt arbitrio-

aut ꝯſenſui libero . iuxta famatū auguſtinū dicentē. Non eſt in poteſtate noſtra / quibus viſis tangamur . ſed eſt ī poteſtate noſtra reſpuere / vel acceptare . intellige ſimiliter de auditu / ꝛ olfactu . de tactu / et guſtu. Prouenit aūt hec inuoluntaria preuētio ex corruptōe nature ꝑ pctm̄ originale ꝓ ſtatu nature lapſe . Pro ſtatu vero nature primitꝰ īſtitute / ꝛ integre talis preuētio vicioſa nequaꝙ̄ ꝯtigiſſet . fuiſſet eī regimē hominis taliter ordinatū ꝙ ratio ſuū dn̄ium ſupra ſēſualitatem abſqꝫ vlla preuētōe vel rebelliōe fuiſſet . ꝓpterea reputatur oīs ꝯmotio talis libidinoſa ꝑueniēs iudiciū rōis eſſe pctm̄ ſaltē veniale . qm̄ ipſa ꝯſurgit ꝑter / vel ꝯtra iudiciū dn̄e ſue rationis. Verificatur proīde dictū illd̄ ſapiētis: nulliꝰ eſt abſqꝫ pctō : etiā infās vniꝰ diei. Proueniūt ꝗppe ī quolibꝫ filio ade nō priuilegiato ꝯmotōes huiuſmodi preter vel ꝯtra iudicium rōis . Et ita ſumēdo large pctm̄ veniale : abſqꝫ tali diu viuere nō valemꝰ . Dicitur aūt talis ꝯmotio voluntaria magis a peccatrice volūtate primi hoīs : ꝙ̄ a propria. propterea ſi debet proprie appellari etiā pctm̄ veniale : oportet vt aliquomō ꝓpria volūtas ſit ī cauſa .

Cōſideratio quinta .

Unc accedendo ad inueſtigationē principalis dubii : quando talis cōmotio libidinoſa eſt peccatū mortale et quādo non : qm̄ de veniali (attētis premiſſis) non eſt faciēda perſcrutatio ſcrupuloſa / vel dubia : conſideremꝰ qualiter ad illā ꝯmotionem ſeu tentationē ſe habeat libera volūtas . quod fieri poteſt multipliciter. Volūtas vno modo ſe habet pure priuatiue tam directe / ꝙ̄ indirecte . hoc eſt abſqꝫ omni actu volitiuo pro omni differentia temporis . quia nec ante voluit / ꝙ illa ꝯmotio fieret : nec aliquid diſponens per ſe ad illam voluit . et dum fit / aut poſtꝙ̄ facta eſt: non aduertit . et ob hoc circa eam non conſentit / vel diſſentit. Aliunde forſitan occupata ut in ſomno . Volūtas alio modo ſe habet pure poſitiue tam directe / ꝙ̄ indirecte . hoc eſt cum actu volitiuo / vel nolitiuo . ſic ꝙ antea voluit deliberate / vel noluit:

ꝙ illa ꝯmotio fieret. aut dū fit/ vel facta eſt: placet ſibi/vel diſplicet deliberate: ſic ꝙ habet ꝯſenſū/ vl' diſſenſū liberū in tali ꝯmotione: acceptādo illā/ vel deacceptando cū aduertentia ꝙ ita vult / vl' ita nō vult. volūtas aliter ſe habet circa cōmotionē illā libidinoſam quaſi medio mō. ſic ꝙ neqȝ ſe habet pure priuatiue / nec volēdo ſcilȝ illā/ nec nolēdo. Et ſimiliter ſe nō habet pure poſitiue volēdo deliberatiue illā/ vel nolendo. ⁊ ad eā actualiter ſe ꝯuertēdo. ſȝ ſe habet quaſi diſſimulādo / vel dormiēdo / vel nō curādo. ita ꝙ nec expreſſe / vl' actualiter ꝯſentit ī illā ꝯmotionē libidinoſam: nec diſſētit expreſſe: ſȝ diſſimulat / ⁊ dormitat: dū attēdere / ⁊ vigil eſſe tenetur. aut dū aduertit piculū: nec tñ obuiare / vel reſilire conatur.

Conſideratio ſexta.

Uo circa dicamus ſexto ꝯſequēter: ꝙ diſtingui ſolet ī volūtate duplex ꝯſenſus. vnus cōpletus / deliberatiuus / ⁊ directus. Alter incōpletus / vel īterpretatiuus ⁊ indirectus. Primꝰ fit dū volūtas ſufficienter / ⁊ actualiter aduertit p iudiciū rōis reflectētis ſe ſup ſe: ꝙ ſic vel ſic agit vult nichilominus ſic agere. ⁊ hic ꝯſenſus eſt cōiter ſatis notus etiā apud parū eruditos / vel in moralibȝ vſitatos: qr plenus eſt / et directus. Alterū vero ꝯſenſum quē dicimus interpretatiuū difficilius eſt aduertere. Nā fit multis modis. vnus eſt qñ ratio debet eſſe pugil circa aliquid reprimendū / vel repellendū / dū iam īſurgit actualiter: ſed omittit / et negligit repellere quaſi tacēs. Iuxta illud vulgatū. qui tacet ꝯſentire videtur. ſic nauta negligēs dicitur cauſa ſubmerſionis nauis. Notanter vero dicitur qñ ratio debet eſſe pugil circa aliquid reprimendū. quia ſi actus eſſet īdifferēs / vel talis circa quē ratio non deberet laborare ad repellendū ſeu reprimendū: quia ſcilicet nō īminet periculū peccati per ſilentium ſuū: tūc nō dicitur volūtas in tali ſilentio cōſentire. vnde potius aliqñ deberet dici diſſentiēs. ſicut fit in tentationibus blaſphemie / et multis aliis: q̄ melius vincuntur ſilendo

et tacendo / vel divertẽdo : ꝙ pugnãdo / ⁊ directe conãdo. ſic in ciuilibꝫ : qñ quid verũ eſt / aut quis tacet : nõ ſtatim vide/ tur ꝯſentire : ĩmo verꝰ diſſentire indicatur. Alia regula di/ cit. q̇ tacet nec ꝯcedit nec negat. Ampliꝰ vero fit ꝯſenſus iſte ſecũdus nõnũꝙ indirectus : qñ ſcilicet volũtas aliquid vult/ vel agit : ad quod ſolet ſequi aliud qđ eſt peccatũ. ut cum ali quis inebriat ſe volũtarie : ad quod ſequitur dormitio. et ex dormitione omiſſio ſurgendi ad officiũ diuinum ad qđ obliga tur. dicitur hec omiſſio ſurgẽdi volũtaria ĩdirecte : ſcilicꝫ ex primario ꝯſenſu : modo dicto. actus vero ꝯſequẽtes inde tñ habẽt de vicio : ꝙtum de ꝯſenſu in pricipali actu primo / nec amplius : ſi nõ adderetur alius ꝯſenſus. Poſſumus aliis ver bis diſtinguere de conſenſu volũtatis / ⁊ ſimiliter de diſſenſu. vnde propoſito aliquo obiecto culpabili : voluntas poteſt ſe circa illud habere ſeptupl'r. vno modo qꝛ vult obiectũ illud eſſe. Alio mõ : qꝛ vult ĩterpretatiue / ſeu imputatiue. Item vult illud directe / vel ĩdirecte. Item vult illud plene et per/ fecte. aut vult illud ſemiplene / et imꝑfecte. Item poſtremo habet ſe ſuſpenſiue. et quodãmodo neutraliter. quia ſcilꝫ nul lũ habet actum nolendi / vel volendi circa illud. ſed tenet iu/ diciũ ratõnis in ſuſpenſo / vel ad aliud ſe diuertit. Et hec di ſtinctio ſi bene concipiatur : clauis eſt in omni negocio mora li ad aperiendũ exitum difficultatibus innumeris.

Conſideratio ſeptima.

Dicamus vltra ſeptimo : ꝙ circa actũ carnalẽ aut ali/ quẽ huiuſmodi actũ ꝓpoſitũ volũtati : ipſa ſe poteſt habere multipliciter. vno mõ : qꝛ ꝯſentit ĩ opus : ſi facultas adeſſet : aut niſi pudor / vel timor hũanus ĩpediret. Alio mõ : qꝛ licet refugiat / ⁊ horreat ꝯſentire ĩ opus tale ne/ phariũ : ipſa nichilominꝰ verſat / ⁊ reuerſat ĩ aĩo ſuo cogita/ tionẽ de illo. Et iterũ poteſt fieri multipliciter. vno mõ : ut deliberate / plene / ⁊ directe ĩ hac cogitatõe delectetur : ⁊ hoc pctm̃ eſt ĩ illo cui prohibitus eſt carnalis cõcubitus. ſecus in

vxoꝛatis. Si enī aliq̇s actus pꝛohibitus eſt ꝓhibitur ꝯſequē
ter delectatio. Similiter ſi actꝰ pmittitur : pmittitur ſimul
delectatio ꝯſequēs directe / ⁊ de pſe ad illū actū. Notāter ad
ditur ⁊ de pſe. qm̄ iſpicere mulierē nō eſt de pſe pctm̄. ſic nec
delectatio de pſe ꝯſequēs. Sed de paccidēs ꝯſurgit crebꝛo de
lectatio illa libidinoſa ī incōtinēte : quā ꝯtinens non haberet
Hec autē regula multū notāda eſt ꝯtra ſcrupulos ex vna par
te. ⁊ ex altera parte ꝯtra piculū / ⁊ ꝓ licitis etiā caute dimit/
tendū. Cogitat alio modo talis circa carnalē delectationem:
ut eā poſſit ſatagēdo / et conādo quaſi p vim / vel īduſtriā re
pellere. quod nō ſemp expedit. ſicut nec pugnare cū veneno
ſo ſerpēte : dū aliter poteſt declīari. Cogitat alio mō ex qua
dā ſola curioſitate : q̄ ſepe noxia eſt / et criminalis. Cogitat
alio mō : qꝛ nō aduertit piculū iminere ſibi pꝛo tali cogitatō
ne : ſed ī exercitium virtutis ſibi ꝯuertitur. et hec poteſt eſſe
virtuoſa : ſi ſufficiēter caueatur piculū. Cogitat alio modo:
qꝛ vult ⁊ cogitur de hac materia docere alios / vel de ipſiꝰ cō
ditione plenius edoceri. et ſi hec agit cū appoſitione inculpa
te cautele : non peccat moꝛtaliter : etiā vbi pollutio ſequere/
tur. ſic dicerē cū homo cogitur audire ꝯfeſſionē / aut equita
re : et ſi qua ſunt ſimilia. Deniq; volūtas qn̄q; ſe habet ad a
ctū talē pꝛopoſitum quodāmodo neutraliter / vel ſuſpenſiue
quia nec expedit circa hec deliberare. ut ſi ſit loci / ⁊ tēpoꝛis
oppoꝛtunitas. aut ſi pꝛoponatur ſibi quid mallet / vel i actū
illum conſentire / vel perpetue ardere : tute facit ſi non deli/
beret de vtraq; parte pꝛopter periculum incidēdi / vel ī pꝛe
ſumptionem falſam / ſi eligeret perpetuo ardere: vel ī pecca
tū moꝛtale / ſi eligeret in actum illū conſentire. hec eſt caute
la conuenieus multū et expediens aduerſus interrogatiōes q̄
vel īteriꝰ vel exterius curioſe fieri ſolēt vel pꝛoponi : vbi pe
riculum immineret quidquid eligatur. et ita relinquitur ve/
rificatio illius pꝛouerbii vulgaris. ſilere melius eſt q̄ ſtulti
ciam dicere. ſic agebat qui dixit. ⁊ factus ſum ſicut homo nō

audiens : et non habens in ore ſuo redargutiones.

Conſideratio octaua.

Eniamus nūc octauo ad reſpōdendū q̄buſdā interrogatōibꝫ ī hac materia de pollutōe : q̄ fieret vigilādo ⁊ ꝓpoſitōes aliquas ānotemꝰ : q̄ ad materias alias deducte prebere poterūt occaſionē cognoſcēdi veritatē de pctīs

Prima propoſitio.

Ulla pollutio diurna vel nocturna plꝰ habet de pctō : ꝙ̄ fuerit de ꝯſenſu circa illā in libero arbitrio. ſic de ira : inuidia. gula. ⁊ ſimilibus dicitur. Patet ꝓpoſitio ex tercio notabili. vn̄ ſi nullus fuerit cōſenſus verus/vel īterpretatiuꝰ directus vel īdirectus / pfectus vel īpfectus/nullū ꝑſus erit pollutio illa pctm̄. iſta eſt expreſſa auguſtini ſentēcia primo de ci. dei loquētis de corrupta p violētiā. dicit enī. ꝙ illa delectatio nullū eſt pctm̄ ī corpore diſſentientis : ſicut ī corpore dormiētis. et bonauent. dicit eū etiam loqui de pctō proprie veniali ſi autē fuerit alter iſtoꝝ conſenſuū : tunc iudicandus erit de qualitate ⁊ ꝙ̄titate ꝓporcionabiliter ad cōſenſū. cōſenſus itaqꝫ verus plus habet culpe : ꝙ̄ iterpretatiuus ceteris paribꝫ. ⁊ conſenſus directus plus : ꝙ̄ īdirectus. ⁊ conſenſus plenus plus : ꝙ̄ impfectus. immo ꝯſenſus verus dū imperfectꝰ eſt ex fragilitate / vel ignorantia : ſepe reputatur ſolū venialis. q̄ ſi pfectus eſſet : mortalis diceretur. ſimilr̄ ꝯſenſꝰ indirectus nō plus cauſat in ſequētibꝫ actibꝫ de malicia : ꝙ̄ ipſe ſit malus. ⁊ ita pollutio veniēs ex ſolo ꝯſenſu ī crapulā venialē : dicēda eſt ſolū venialis. exemplū de īceſtu loth ſcd̄m doctores. ⁊ hoc valet ad materiā de pollutione nocturna cognoſcenda. immo ſi iam peccatū ſit deletū p penitentiā : nō oportet ſequētes actus eſſe nouas culpas ex iſta ratione.

Secunda propoſitio.

Ulla pollutio diurna debet proprie dici mollicies : niſi fuerit p conſenſum liberū vno modo / vel alio prouocata / vel extorta. patet ex p̄cedenti. qm̄ ſicut nō fuit pollutio

hec in ptāte patiētis. ita nec pctm̄. mollicies aūt ſonat ī pec catū: qm̄ dicit aplus. q neqȝ molles regnū dei poſſidebunt

Tercia propoſitio.

Ulla talis pollutio debet reputari caſus reſeruatus ſub noīe molliciei. īmo nec pctm̄: ut dictū eſt. patet. qr nō eſt mollicies. ⁊ magis dolēdus eſt / q̄ huiuſmōi eſt tale aliqd ptuliſſe: q̄ egiſſe / vl' voluiſſe ſicut ↄtigit ī erectōe pudēdi mē bri. ad hec q̄dē q ſit pctm̄ erectio pudēdi mēbri: ītelligitur cū ↄſenſu volūtatis. additū eſt ſub noīe molliciei: qr forſan ī caſu poſſet ſupior talē caſū ſibi ad horā / vel quoad aliquos reſeruare. nō qr pctm̄ ſit: ſȝ ut magis īſtrueretur / ⁊ inſtrue ret: ſi ſit pctm̄ / vel diſſentiēs ad pctm̄ / ſeu ad pctī piculū. Et ſi ſit pollutio proprie dicta. hoc tamen generaliter / et p ſemper fieri: duriſſimū eſſet. immo ſtultum.

Quarta propoſitio.

Ullus fluxus ex mēbris generationi deputatis / reputā dus eſt de ſe pollutio / vel mollicies: ſi non fuerit vere ſcīalis. vn̄ fluxus vrinalis / vel mēſtrualis / vel alterius hu moris medii nequaq̄ appellādus eſt mollicies / ſiue pollutio. ⁊ ex ↄſequēti patet: q nec iſti caſus reſeruari deberēt ſub no mine pollutōis ſicut ppoſitio p̄cedēs exponebat. Sȝ dictum eſt in propoſitione q iſti fluxus non ſunt reputandi de ſe mol licies: qm̄ de paccidens vel propter adiūctū aliquid poteſt ſe cus euenire ſicut propoſitio ſequens docet.

Propoſio quinta.

Ulla pollutōe vel fluxu ↄtingētibȝ ſtat hoīem ī vigilan do grauiori / ⁊ īordinatiori feditate aīam ſuā maculare: q̄ facit ali9 vere pollut9 aut p molliciē / īmo p fornicationē / īmo p adulteriū / vel ſacrilegiū / vel īceſtū. ſupius deducitur hec propoſitio: p illa q̄ de cauſa delectatōis / ⁊ prurit9 ī ſcdo notabili prediximus. vn̄ ⁊ propter hoc ſpado dicitur deflora re virginē. Dicūtur īſup tā pueri q̄ puelle āte ānos nubiles exardeſcere ſemiucē. dicūtur etiā frigidi / ⁊ maleficiati nō po

tentes ſeiare: nefarius ⁊ neq̄ſſimus nōnūq̄ illecebris ſemet' inq̄
nare. ⁊ eo flagitioſius ſunt iſta ꝑ ꝯtrectationē illicitā/ aut ali
ter: quo diutius durat/ viget/ ⁊ ardeſcit abſq3 ſedatione ꝑ ef
fluxū ſeminis hec ignominioſa labes paſſionis.

¶ Propoſitio ſexta.

Ollutio/ vel flux⁹/ q̄ vel nichil habuerūt de ꝯſenſu/ nec
ꝑ ꝯſequēs de pctō: nō ipediūt hoīem de pſe a celebratōe
dicim⁹ de pſe: q2 de paccidēs aliter eſt. utputa: q2 patiēs ſcru
puloſus/ ⁊ timidus eſt in hac parte. ⁊ faciēs ſibi ꝯſcientiā inq̄
etam et dubiam. aut quia patiens ſentit ſe ex hac feditate diſ
craſſiatū in animo/ ac deiectū. aut quia neq̄t ſufficiēter cogi
tationes lubricas/ aut turpes inde ꝯſurgētes depellere. vnde
notandū q̄ ſicut imaginatōes volūtarie/ ⁊ lubrice diſponunt
maxime ad huiuſmodi fedas cōmotiones: ita viceuerſa ſom
nia nonnunq̄ de nocte/ vel cogitationes in vigilia prouenīūt
ex huiuſmodi cōmotione/ et carnali ſtimulatione. queadmo
dū iratus aliter/ ⁊ aliter cogitat: q̄ mitigatus. et timens: q̄
ſecurus. Dicamus preterea circa pricipale: q̄ de illo de quo
loq̄mur licet inuolūtarius fuerit i patiēdo: remanet tamē in
aīa quedam carnalis deguſtatio. quoniā ſicut guſtato ſpiritu
deſipit caro: ita guſtata carnali voluptate etiam inuit⁹ deſi
pit ſpiritus. Addūt alii imitātes dictis bonauen. et ſimilium
dicētes impedimentum generale eſſe: eo q̄ requiritur ad cele
brationem mūdicia nedū ſpūalis a pctō: ſed corporalis ab hu
iuſmodi fedo humore. hoc qualiter habeat veritatē putam⁹
apparuiſſe dū i tractatu de pollu. nocturna loq̄remur vn̄ dn̄s
de palude erudit⁹ valde i legib3 tā canonicis/ q̄ ciuilibus/ q̄
diuinis dicit de pollutōe nocturna. ſi cauſam nō habuerit cul
pabilē: q̄ debet homo ceſſare a celebratōe. debet inquit de cō
gruo nō tamē de precepto: ſic q̄ peccet mortaliter ſi celebret
ſic videtur loq̄ aug. de quotidie ꝯmunicātib3. q̄d nec laudat/
nec vitupat. ſ3 eos ſuo ſenſui/ et deuotioni. vnde ſi alter cōiu
gum reddens debitum non arcetur a cōmunione ſcd̄m eūdem

bonauen. patet ꝙ illa macula corporalis nō impedit cōmuni/
onem. imo nec impediret celebrationē in sacerdote greco qui
ſimiliter vxori reddere debitum tenetur poſtulanti.

¶ Propoſitio ſeptima.

Icut nō oīs illecebroſa cogitatio ꝯſurgēs in aīa etiā cū
aliquo ꝯſenſu dubio/vel iterpretatiuo/vel īpfecto: ſimi
liter ſicut nec oīs pruritꝰ vel titillatio/vl' ſtimulatio ꝯſurgēs
ī mēbris genitalibꝫ ex hac illecebra īpediūt a celebratione. ſic
nec fluxus inde ꝯſequēs de perſe impedit: dum ratio non con
ſentit: vel dum renititur / nec plene conſentit in illū. Primā
partem (ut arbitror) cōcedunt oēs. de ſcda vero parte ſimi/
lis ratio ſi ꝑpoſitio precedēs attēdatur. Conſiliū tū eſt ī hac
parte: ut vitētur diligēter occaſiones. ⁊ ſatagat homo: ne mo
roſam: ⁊ ſenſualē cogitationē in ſe qualēcunqꝫ ſic figat de ali
quo et circa aliquod: quin eam dum vult poſſit euellere. ita
accomoda te rebus (dicit ſeneca) et non da. cogitationes car
nales/et fluxus inde ſequentes abſqꝫ ꝯſenſu voluntario vincū
tur. plerūqꝫ ſalubrius / tutius / et efficacius ſi ratio ſe habe/
at circa illos ꝑ modū nō curātis / vel diuertētis volūtatē ad
alia: ꝙ̄ ſi ſollicitetur / triſtetur / turbetur / ⁊ conetur tales ex/
pellere. Notetur ī hoc loco tractatulꝰ in gallico de remedio
ꝯtra tētatōes blaſphemie ꝯpoſitꝰ. auget itaqꝫ cogitando ve/
hemēs / vel imaginatio conatū. ac ꝑinde nutrit cogitationes
huiuſmodi. immo multiplicat: ⁊ efficaciores reddit ad fluxū
conſequendum. ꝙ ſi diſſimulauerit / neqꝫ curauerit plus ꝙ̄
de alterius humoris naturalis fluxu: acquieſcet. Poſſet apta
ri circa rem hanc exemplum de iuuenibus: qui trabem in al/
to poſitam nunꝙ̄ abſqꝫ caſu tranſirent. quam audaces per cō
ſuetudinem / aut aliunde / tota ſecuritate tranſibūt. fit autē
diuerſio talis multipliciter. qnꝗꝫ per impreſſionē ſigilli cru
cis in pectore / vel in fronte quod aliq̄ reputant efficaciſſimū
ſicut illud ſignum eſt triumphale / atqꝫ ſalutiferum. ſūme pre
terea humilitatis. vincit aūt humilitas laqueos diaboli: hoc

dicēte antonio. fiet hec diuerſio aliqñ ꝑ leſionē aliquā corpo
ralē ī lingua/vel alibi. qñqз ꝑ quādā exprobrationē/⁊ allocu
tionē ſeuerā ſuaꝝ cogitationū: tāꝗ eſſet aliqs apparēs tenta/
tor exteri⁹. phi. phi. ve vobis cogitatōes viliſſime. procul
hinc abite. ī malā horā veneritis. ſum alius occupat⁹. nō do
vobis auditū/nō viſū. diſcedite. abite hinc ſirenes vſqз ī exi
tiū dulces. fit etiā hec diuerſio nōnūꝗ ꝑ irriſionē quādam ta
lis illuſioīs ɔſurgētis tā multipliciter ī aīo/et turpiter. fit
deniqз ꝑ vitationē ocii. ꝑ ɔfeſſionē purā/⁊ nudā. ⁊ ſupra mo
dū ꝑ ſpem/⁊ īplorationē diuini auxilii. ſine quo ɔtinēs nemo
plene eſſe poteſt.

Propoſitio octaua.

Ifficile eſt/vel īpoſſibile abſqз diuina reuelatōne co
gnoſcere generaliter ⁊ certitudinaliter radicē ⁊ cauſā
pollutōis diurne. ſi videlз veīat ex ɔſenſu vero/vł in
terꝑtatiuo. aut ɔſēſu directo vel īdirecto. aut a ɔſēſu ſupio/
ris ratōis/vel īferioris ꝓuenerit. puto ꝓpoſitionē hāc ɔſide
rantibus eſſe notam. Ex qua conſequenter infertur. ꝙ qꝛ be
atus eſt vir/qui ſemp eſt pauidus: et ꝙ bonarū mentium eſt
facere conſcientiā vbi de neceſſitate non eſſet aliquādo facien/
da/expedit de talibз ɔfiteri. et nō ſine cōſilio prudentū/⁊ ex
pertoꝝ ſemp talia nichilipēdere/vel ɔtemnere ī ſeipſis. Ta/
lis aūt ɔfeſſio ſit pura et deuota. in qua manifeſtet ſe homo/
et occulta cordis ſui ſacerdoti diſcreto/atqз prudenti vel ex/
perto: qui nouerit qualitatem morbi diſcernere/et conſiliū
ſalubre confitenti tribuere ſecundū conditionem eius/et per
particulares alias circunſtantias/et cui merito fides adhibe
atur omnimoda a confitente. Hoc non tantū de cōfeſſione pu
ra facienda ī materia preſenti locū habet: ſed ⁊ in omni mor/
bo ſpirituali remediū efficaciſſimū cōprobatur. Expedit an
tē ꝙ poſt ɔſiliū acceptū a prudentibus exptis et deuotis: di/
mittat homo ſcrupulos/⁊ timores nimios. alioquin caderet
in ſuperbiam volentē ſupare intellectū ac ɔſiliū ſenioꝝ. Cade
ret nichilomin⁹ in puſillanimitatē quādā/et inquietationem

ſpiritus. que nõ poſſet ſufficiẽter recipe illũ: cuius ĩ pace factus eſt locus. nec aſcẽderet vnq̃ talis aĩa in pfectõis ſublimitatẽ. Debet vero ſupior ⁊ exptus/ cuius in hac re q̃ritur cõſilium a ſubditis: poſtq̃ exploraverit oĩa: dicere diffinitiua/ ⁊ ſolida reſpõſione. Tu fac ita. qm̃ ſi medicus in medẽdo vacillauerit: qualis in egroto ſpanda erit ſecura ſtabilitas? hinc tragicus ait. Qui dubiã ſalutẽ dat afflictis: negat.

Propoſitio nona.

Ad obuiandum piculis / ⁊ ſcrupulis: qui ↄſurgũt ex fluxu fedo diurno: ↄſiderãde ſunt diligẽter cauſe / ⁊ radices: ut eis agnitis fiat diligẽs / ⁊ diſcreta prouiſio. Diſcretam vero voco prouiſionẽ: q̃ nec velit abſcõdere cauſam cũ maiori detrimẽto periculi / ⁊ ſcandalo: q̃ ſit huiꝰmodi fluxus. que q̃nq; nõ eſt niſi venialis preſ̃tim dũ humor ille medius (quẽ diximus) fluit. nec ex aduerſo pmittit ea licẽcioſe fieri: q̃ de ſe culpãda ſũt / ⁊ reſecari faciliter poſſunt. cuiuſmodi ſunt lubrici aſpectus. viſus inepti. ſocietas plꝰ q̃ decet amicabilis / ĩ ſe gerẽs delectationẽ / ⁊ ſi nõ de pſe libidinoſam: piculoſam tñ / ⁊ plus equo ſenſualẽ. que nichilominꝰ aliquãdo ſub officiis aliq̃bʒ ſpũalis edificii (ut eſt confeſſio / vel lectio / vl̃ eruditio) colorare: immo verius obſcurare ſe conatur. Sʒ ⁊ caueat aliorũ ſupior ſibi a ſuſpicionibʒ nimiis et a quadã (ut ſic loquar) inutili zelotipia circa ſubditos ſe contineat: nõ indicens ſcilicet ieiunia exceſſiua / vel ſeparans eos abinuicẽ inutiliter. et ſpũalia colloq̃a / vel officia vetãs eis. obſeruet deniq; comicũ illud ne q̃d nimis. Et illlud ſapientis. Noli nimiũ eſſe iuſtus. quia qui nimis emũgit: elicit ſanguinẽ. difficile eſt (fateor) in hac re ſe aurea mediocritate tenere. ſed ſpiritualis omnia diiudicat: velut ĩ aere ſplẽdido mediãte ſole. velut preterea in fonte lucido. et diiudicat ſup omnẽ diem. Carnalis vero iudicat: velut in fonte turbido/ ⁊ limoſo. non diſcernẽs de groſſis etiam reptilibus venenoſis ĩmixtis. velut preterea in domo caliginoſa. vix attrectando

diſcernens hec ab aliis. Judicat poſtremo vix īter diē /et no
ctem ꝛ ita frequētiſſime ſeſe fallit/ ꝛ impigit ī die velut ī tene/
bris. ſed ſaluare illū debet ſpūalis ductrix manus. ꝙ ſi rem
titur ſeducere: ſpernit. ſi premōſtratur ſibi/ ſi prior/ ꝛ abbas
ſuus mauult eſſe/ dū trāſit ꝑ tenebras/ ꝛ ꝑ abrupta: portabit
quidē ille damnationē ſuam. et dux liber euadet.

Propoſitio decima.

Ollutionē corporalē qñq3 precedit ꝯſenſus. qñq3 comi
tatur. qñq3 ſenſus eſt circa eā: nō ꝯſenſus. qñq3 vero ſē
ſus eā opatur. ꝛ ita fit nō ſolū cū ꝯſenſu vł ſenſu: ſ3 ex ꝯſenſu.
vltimū hoꝝ grauius eſt: et reddit ꝓprie pollutionē culpabi/
lē. Deinde tria prima licet nō reddāt ꝓprie/et de perſe pollu
tionē culpabilē: ſunt ipſa tamē culpe/ et peccata. Alterū ve
ro qñ ſcil3 pollutio fit ex ꝯſenſu ꝛ nō cū ꝯſenſu: nō eſt de perſe
pctm̄ imo frequēter auget meritū tanꝗ̄ materia virtutis: dū
reſiſtitur violentie paſſionis. que dū ſentitur: ipſa magis et
magis allicit/ ꝛ īpellit. Quare ſimiliter reſiſtētia habet plus
virtutis. Addamus: ꝙ ꝛ ſi pollutio corporalis/ ꝛ vere ſemina
lis diurna/vel nocturna nullo modo debet ſciēter extorqueri.
etiā pro ſanitate/vel alleuiatōe corporis/ vel iudicii rōis cōſe
quēdi: ſi tamē dum ſine tali cōſenſu procurante eā/vel extor/
quente prouenit ipſa placeat: non quia delectatio eſt: ſed qr
alleuiationē corporis operatur: hoc non iudicatur eſſe pecca
tum. Videat tamē homo preſertim nouicius: ne huiuſmodi
complacentia ſe ſeducat. pretendens vnum et agens alterū.
Salubrius eſt itaq3 cogitationes/et iudicia circa rem hanc di
uertere: ꝗ̄ habere.

Propoſitio vndecima.

Ollutio diurna/vel nocturna dū ſentitur effluere: non
debet violēter ꝓhiberi: ſi ꝓbabiliter eſtimetur: ꝙ huꝰ
modi violētia fruſtra eſſet. Nichilominꝰ ꝑ exercitatōne vir
tutis/ ꝛ euaſione piculi/videtur expediens: ut homo conetur
ꝓhibere ꝗ̄tū ſentit/ vel experitur ꝯmode fieri poſſe. qm̄ et ſi

hec retentio nocere debeat corpori: proderit anime. Natura deniqꝫ poſtmodū vno modo/ vel alio talē fedū humorem a ſe eiicit. patet in mulieribꝫ puerperis/ q̄bus ſiccātur māme: dū nō elicitur lac. Alioquin ſemꝑ fluere paratum eſt. ſic polluti ones iſte immo et pruritus melius et tutius nō vtēdo/ vł exer cendo/ſed abſtinendo vincūtur. ſciunt hoc experti in pruritu ſolū ſenſuali. Hec autē pollutio etiā in vigilia ſi a principio vſqꝫ ad finem habeat iugiter rationē/et voluntatē renitentē/ q̄tum poteſt: iuxta caſū negocii: volūtas reputabitur nedū non peccaſſe mortaliter: ſed multipliciter meruiſſe. iuxta il lud vtē lucie. Si me inuitā corruperis: michi caſtitas dupli cabitur ad coronā. Poteſt aūt huiuſmodi caſus diurne pollu tionis euenire circa eos: qui habent de neceſſitate audire con feſſiones / vel aliqua talia cogitare vel agere: ad que ſeq̄tur aliquādo renitentibus eis toto poſſe/ et ſibi precauentibus ab inicio vſqꝫ ad finem talis paſſio feditatis. q̄ ſi quis dicit: o mittat talis / qui tam fragilis eſt/ et lubricus / audire confeſ ſiones / predicare et ſimilia. Reſpōdetur: q̄ in multis caſibꝫ nō oportet hoc fieri ꝓpter neceſſitatē conſilii/et euitationem ſcandali/et obligationem officii. ſed quales ſint iſti caſus: nō poteſt generaliter arte determinari. Referamus hoc ad illd: quod ſapiens iudicabit circunſtantiarū conditione penſata. Conſulo tamen: ut auditurus confeſſiones in huiuſmodi peri culo accedat preparatus cum timore / et tremore. Auertat in ſuper q̄tū poteſt: oculū carnis/ ⁊ non minus oculū mētis/ ab aſpectu ſenſuali illius qui loq̄tur/vel ꝯfitetur. et aſcēdat in arcē rationis. illicqꝫ recogitet animā illius velut egrotam/ ⁊ ſauciam. quia caro non prodeſt quicq̄. Deinde celebraturus ſi poteſt officicium hoc differre poſt miſſam ſuam: tutiꝰ agit/ quoniam recens huiuſmodi fluxus plus conturbat et impedit celebrationem: q̄ vetus. Conſtituat preterea confeſſor ſe in illo ſtatu corporis: in quo minus ſcādaliſabitur. ut ſtet / vel flectat genua/vel alicubi ſe ꝓſternat. Sit inſuper ſermo ſuus

dum ad talia ventum fuerit: brevis/et rigidus. preſerti ubi confitens paratus eſt non renuente verecundia ſponte totum virus evomere. ſed per affabilitatem quādam oportet a confitente nimis verecundo nuditatem ſue feditatis extorquere. profecto ubi maius ineſt periculū. Sed ſi caritas ad hec feda ſcrutanda deſcendat: non curioſitas/aut lubricitas iuvabit: ſed caritas et auctor deus. faciens cum tentatione proventū: qui eſt benedictus in ſecula.

Notentur ad intellectum pleniorem premiſſoꝝ prima ſumma confeſſoꝝ. ti. iii. lib. iii. de bigamis. ubi q̄ritur quomodo perditur virginitas. Item tractatulus quem aſcribūt aliqui ſancto thome: ſed magis apparet ex ſtilo et materia: ꝙ ſit dñi bonavent. qui incipit. Om̄ fundamentū et ianua: ꝛ cetera. et eſt utilis multum.

Venerabilis magiſtri iohannis de gerſonno cancellarii pariſienſis/tractatus de cognitione caſtitatis/et pollutionibus diurnis feliciter finit.

8au
DIPUTACIÓ DE BARCELONA
Biblioteca de Catalunya
Reg. 478.553
Sig.
Mar 750 - 8º
BIBLIOTECA DE CATALUNYA
1001961167